

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Němčina pro mezikulturní komunikaci – Angličtina pro mezikulturní komunikaci

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Raluca-Adriana Buta

Komentovaný překlad vybraných kapitol knihy „Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben“ (2020) od Sarah Remsky

Annotated Translation of Selected Chapters from "Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben" (2020) by Sarah Remsky

Praha 2022

Vedoucí práce: PhDr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D.

Zadání

Zadaný text přeložte do češtiny a vyhotovený překlad doplňte překladatelským komentářem v rozsahu min. 20 normostran. V komentáři nejprve celkově charakterizujte výchozí text: uveďte, s jakým cílem byl text napsán a jaké stylistické postupy autor volí k dosažení svého záměru. Dále popište, na jaké problémy jste v překladu narazila, a zdůvodněte použité překladatelské postupy a nezbytné posuny, které jste v překladu provedla na úrovni lexika, syntaxe a především v rovině stylistické. Postupujte přitom od celkové koncepce svého překladu k dílčím řešením. Komentář opatřete bibliografickým soupisem použitých primárních i sekundárních zdrojů, včetně internetových. Rovněž dodržte formální náležitosti stanovené pravidly pro organizaci studia FF UK.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Petře Mračkové Vavroušové, Ph.D. za vedení práce, cenné rady, ochotu a podnětnou zpětnou vazbu. Dále bych ráda poděkovala svým nejbližším za neskonalou podporu nejen při psaní této práce, ale také během celého studia. V neposlední řadě děkuji také komunitě milovníků rostlin za jejich rady.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

.....

Raluca-Adriana Buta

Abstrakt

Bakalářská práce se skládá z překladu původního německého textu a odborného komentáře. Výchozím textem jsou dvě zkrácené kapitoly knihy *Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben* od autorky Sarah Remsky. Publikace, která je určena zejména začátečníkům, se věnuje péči o pokojové rostliny a jejich zdravotním účinkům na lidské zdraví. Odborný komentář sestává z překladatelské analýzy výchozího textu podle modelu Christiane Nordové, zamýšlené koncepce překladu, typologie překladatelských problémů napříč několika rovinami a shrnutí překladatelských postupů, posunů a výrazových změn.

Klíčová slova

překlad, překladatelská analýza, překladatelské postupy, překladatelské posuny, překladatelské problémy, styl, text, lexikum, syntax, pokojové rostliny, zdraví

Abstract

This bachelor thesis consists of a translation of an original German text and a commentary. For the purpose of this thesis, two shortened chapters from the book *Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben* by Sarah Remsky were translated from German to Czech. This book delves into the topic of houseplant care and their benefits on health. The commentary is comprised of a pre-translation analysis based on the looping model of Christiane Nord, a proposed translation method, a typology of translation problems and a summary of translation approaches, shifts and changes.

Keywords

translation, translation analysis, translation methods, translation shifts, translation problems, style, text, lexis, syntax, indoor plants, health

Obsah

1	Úvod	6
2	Překlad	7
3	Komentář k překladu	25
3.1	Překladatelská analýza originálu	25
3.1.1	Vnětextové faktory	25
3.1.2	Vnitrotextové faktory	31
3.2	Koncepce překladu	39
3.3	Typologie překladatelských problémů	42
3.3.1	Lexikální rovina	42
3.3.2	Syntaktická rovina	54
3.3.3	Morfologická rovina	61
3.3.4	Stylistická rovina	72
3.3.5	Pragmatická rovina	79
3.4	Překladatelské postupy, posuny a výrazové změny	85
3.4.1	Příklady překladatelských postupů	86
3.4.2	Příklady překladatelských posunů	88
3.4.3	Příklady výrazových změn	89
4	Závěr	92
5	Použité zdroje	93
6	Přílohy	99

1 Úvod

Předmětem bakalářské práce je komentovaný překlad části knihy *Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben* od německé autorky Sarah Remsky, konkrétně části druhé kapitoly s názvem *Wie werden wir gute Pflanzeneltern?* a části sedmé kapitoly s názvem *Luft zum Durchatmen, Licht für die Seele*.

Rozsah překládaného úseku odpovídá přibližně dvaceti normostranám. Tématem této populárně naučné publikace je péče o pokojové rostliny pro začátečníky. Obě kapitoly jsem se rozhodla pro účely svého překladu zkrátit – k tomuto kroku jsem se uchýlila jednak pro větší přehlednost, ale také kvůli tomu, že jsem ve svém překladu chtěla obsáhnout různé tematické celky (tj. nejen populárně naučné úseky ve formě příručky, ale také odbornější úseky pojednávající o škůdcích či o pozitivních zdravotních účincích rostlin). Důležitou roli při krácení úseků hrála také skutečnost, že by nekrácené kapitoly překročily stanovený limit dvaceti normostran. Domnívám se, že i přes zkrácení obou kapitol o několik podkapitol bude překlad působit uceleně a recipient cílového jazyka nebude mít problém mu porozumět či se v něm orientovat.

Během koronavirové pandemie se péče o pokojové rostliny stala novým fenoménem, který se těšil velké oblibě i v českém prostředí. V důsledku domácí izolace se čím dál víc lidí rozhodlo si pořídit pokojovou rostlinu. V reakci na tento trend vznikla a stále vzniká mnoho publikací zabývajících se tímto tématem. Text jsem si zvolila právě proto, že si myslím, že se jedná o velmi aktuální a oblíbené téma, navíc jsem tomuto trendu sama propadla.

Překlad je doplněn o komentář, který se skládá z několika částí: komentář začíná překladatelskou analýzou výchozího textu podle Christiany Nordové, dále v něm představím koncepci překladu včetně fiktivního zadání a popisu metody překladu. Následuje typologie překladatelských problémů napříč několika rovinami a na závěr popis překladatelských postupů, posunů a změn. Komentář doplním o příklady, které budou pro větší přehlednost vyznačeny kurzívou.

2 Překlad

JAK NEJLÉPE PEČOVAT O NAŠE ROSTLINY?

SOUČÁST PŘÍRODY

Často od lidí slýchávám, že „to s rostlinami neumí“. Pravdou zůstává, že s trochou znalostí
5 a špetkou zájmu toho nemůžete příliš pokazit. Rostliny jsou součástí přírody už od
samotného vzniku naší planety – v prapočátku nabývaly podoby jednobuněčných
organismů v oceánech, které fotosyntézou ovlivňovaly naši atmosféru, a nyní je to
pravděpodobně už 450 milionů let, co se přesunuly na souš. Rostliny jsou v pravém slova
smyslu to nejpřirozenější, co na tomto světě najdeme, proto bychom se jich neměli bát.
10 Často však vedeme takové životy, kvůli kterým se psychicky a fyzicky od přírody
oddalujeme, a tak nám připadá cizí. Proto si k ní musíme nejdřív najít cestu zpět.

V této kapitole získáte všechny potřebné znalosti k tomu, abyste si úspěšně poradili se
začátkem vaší cesty novopečeného „pěstouna“ rostlin. Rozhodla jsem se dát dohromady pár
rad, abych vám start ještě víc zjednodušila:

- 15 ♦ Nebudu vám nic nalhávat: Občas vám nějaká ta rostlina umře. I mně už pošlo pár mých
milovaných zelených zlatíček – občas mým vlastním přičiněním, jindy kvůli nemocem
či škůdcům a někdy jen tak. To se prostě občas stane a rozhodně by vám to nemělo
sebrat vítr z plachet. Starat se o rostliny zkrátka s sebou nese to, že budete dělat chyby
a dozvídat se po krůčcích nové informace o vašich zelených miláčcích právě proto,
20 abyste se, pokud možno, těmto chybám v budoucnu vyhnuli. Pro začátek bude nejlepší,
abyste si jako začátečníci pořizovali pouze rostliny, které se dají lehce nahradit.

- 25 ♦ Zní to sice logicky, ale stejně to uvádí mnoho lidí do rozpaků: Staré listy někdy odumřou. Pokojové rostliny se v tomto ohledu neliší od přírody venku. Rostlina se také bude zbavovat všech listů, které nemají dostatek světla, třeba právě proto, že jednou stranou směřují ke zdi. Že má rostlina vrásčité nebo žlutý list, nemusí nutně znamenat, že se něco děje. Zbystřit byste měli až v momentě, kdy začne odumírat více listů zároveň. Jinak platí, že byste měli zachovat klid a zežloutlé listy odštíhnout. Než je však odštíhnete, je důležité počkat, dokud z nich zcela nezmizí zelená barva. Rostlina z listu totiž odebírá zbylý chlorofyl, aby se posílila.
- 30
- ♦ Obecně platí u rostlin anglické heslo *keep calm and carry on*, jinými slovy zachovej klid a pokračuj. Nemusíte hned reagovat na každou změnu – stejně tak jako odumírající listy nemusejí nutně značit, že vaše rostlina umírá, není důvod panikařit ani v případě visících listů nebo pomalejšího růstu. Nesahejte hned po extra dávce hnojiva nebo vody, ani svému zelenému miláčkovvi nehledejte hned nové stanoviště, tím spíš totiž budete riskovat jeho uhynutí. Buďte trpěliví a nepanikařte – sledujte rostlinku pozorně a jednejte, až to bude opravdu nutné.
- 35
- 40 ♦ Zapamatujte si název vaší rostliny! Znáám ten pocit, když v supermarketu objevíte hezkou pokojovou rostlinu, kterou si chcete vzít domů. Na cedulce se pak často dočtete jen informaci: *Zelený mix, 99 Kč*. To je teda opravdu poučné! Pokud rostlinu neznáte, personál vám není schopen poradit a nemáte mezi kamarády odborníka na rostliny, radši od ní dejte ruce pryč! Musíte být schopni si něco zjistit o specifických potřebách vaší
- 45
- rostlinky, což můžete udělat pouze v případě, že tušíte, co si domů vůbec odnášíte. Jinak je dost možné, že nákup zeleného miláčka skončí jeho neslavným koncem a vaším velkým zklamáním.
- ♦ Bojíte se, že na vaší pokojovou rostlinu úplně zapomenete a že u vás bude chřádnout?
- 50 Umístěte první rostlinky ve vašem bytě na místo, kde se často pohybujete nebo které máte často na očích. Rostliny toto místo ještě víc zkrášlí. Kromě toho pomáhá si nastavit budík či upozornění v kalendáři v mobilu – nejlépe několikrát týdně.

ADOPCE ROSTLIN:

Odkud si můžeme pořídit hezké pokojové rostliny?

55

Nakupování rostlin je skvělá zábava! Není skoro nic lepšího než se procházet po dobře vybaveném zahradnictví, šmejdít po stolech a regálech plných rostlin, narazit na vysněný kousek a donést si ho pyšně domů. Skoro stejně zábavné je si od podobného nadšence do

60

rostlin koupit na internetových stránkách zaměřujících se na prodej neobyčejných rostlin nějakou tu raritku, tedy vzácnou rostlinu. Hezké rostliny můžete ulovit jak v kamenných obchodech, tak na internetu, pokud víte, na co se zaměřit. Mnoho začínajících „pěstounů“

65

nebo ti, kteří se jimi chtějí stát, často potká stejný osud jako mě na začátku – skončí v květinářství nebo v hobby marketu. To pro začátek není vůbec špatné, protože si tak můžete vybrat rostlinu, kterou si odvezete domů, často jen podle pocitu. Přesto ale neskutečně pomáhá mít už nějaké předchozí znalosti, abyste zvýšili pravděpodobnost, že natrefíte na hezké nebo dokonce velmi unikátní rostliny, čímž vdechnete svému domovu život.

OFFLINE

70

⇒ **ZAHRADNICTVÍ:** Moje nejoblíbenější zahradnictví je místem, kde se cítím opravdu šťastná, a to hlavně když mám špatný den. Přitom nemusím nic nakupovat – už jen se procházet mezi všemi těmi krásnými rostlinami, cítit ten příjemný vzduch, osahat si zajímavé exempláře a obdivovat tu vzrušující rozmanitost mi dělá psychicky dobře. Proto vám můžu jen doporučit jít prozkoumat svá místní

75

zahradnictví. Mnoho z nich má dokonce otevřeno v neděli. V zahradnictví najdete nejen celkem velký výběr rostlin, ale taky se o ně zaměstnanci díky svým odborným znalostem starají lépe než třeba v supermarketech. Pokud tedy hledáte konkrétní rostlinu, ať už běžnější nebo vzácnější, a chcete, aby byla v dobrém

stavu, je nejlepší začít hledat právě v zahradnictví. Do zahradnictví se vyplatí
80 zabrouzdat častěji, jelikož se sortiment neustále mění podle ročního období nebo
dodavatele. Pokud se na vás usměje štěstí, můžete tu a tam dokonce narazit na
vzácnou rostlinu.

⇒ **SPECIALIZOVANÉ OBCHODY S ROSTLINAMI:** Zatímco květinářství
85 nabízejí často jen řezané květiny, ve specializovaných obchodech s rostlinami
můžete navíc natrefit na menší výběr rostlin v květináčích, který je více či méně
zajímavý v závislosti na tom, kdo obchody vlastní. Osobně tyto obchody miluju
hlavně kvůli mnohdy skvělým radám, které tam člověk dostane. Když jsem
s pokojovkami začínala, tak mi odborné znalosti zaměstnanců moc pomohly – ať
90 už jsem potřebovala znát název vybrané rostliny, nároky na světelné podmínky
nebo doporučení, jak často ji zalévat či hnojit, s tím vším by vám měli být schopni
poradit. Kromě toho můžete v takovýchto malých obchodech narazit na
zajímavější a nápaditější květináče či jiné doplňky než ve větších obchodech.

95 ⇒ **HOBBY MARKETY:** Ve většině hobby marketů naleznete velký výběr
obyčejných pokojových rostlin. Měli byste být schopni tam sehnat oblíbené a
obvyklé pokojové rostliny, jako jsou třeba monstery, sansevierie a kalátey,
zvláštnější druhy rostlin jako třeba sametová anturia a vzácnější filodendrony tam
ale spíš nenajdete. Z mé osobní zkušenosti vám toho v hobby marketech moc
100 neporadí. Proto vám doporučuju si před nákupem – nebo v nejhorším případě na
místě, pokud objevíte nějakou tu vysněnou rostlinu – vyhledat, jakým běžným
rostlinám se nejlépe bude dařit u vás doma a jaké mají nároky na péči. Navíc byste
měli pořádně zkontrolovat stav rostliny. Hobby markety totiž nejsou
specializovanými obchody zaměřující se pouze na pokojové rostliny, proto tam
105 často péče o rostliny pokulhává, což je na samotných rostlinách znát.

⇒ **BAZARY A AKCE S ROSTLINAMI:** S rychlostí, jakou pokojové rostliny
získávají na popularitě, vzniká čím dál víc akcí na ně zaměřených. Milovníci
rostlin si mohou od jiných „pěstounů“ či obchodníků zakoupit pěkné, někdy i

110 vzácné kousky nebo řízky za férové ceny třeba z rostlinných burz, *pop-upů*, tedy
krátkodobých obchodů, nebo v rámci směnných obchodů s rostlinami, takzvaných
zelených swapů. Navíc tak můžete poznat skvělé lidi, kteří mají stejný koníček
jako vy. Mnoho botanických zahrad organizuje několikrát do roka rostlinné burzy,
na kterých nechybí ani raritky. O konání těchto akcí se dozvíte hlavně na sociálních
115 sítích, zkuste proto proniknout trochu do rostlinkářské komunity a mít oči na
stopkách!

ONLINE

⇒ **INTERNETOVÉ STRÁNKY:** Existuje řada skvělých internetových stránek, kde
120 si můžete objednat svého zeleného oblíbence bez rozmyšlení – sázkou na jistotu
jsou webové stránky zahradnictví, hobby marketů nebo vyhlášených
specializovaných obchodů. Já osobně si ráda objednávám od středně velkých
obchodníků z Nizozemska, ne nadarmo se Holandsku přece přezdívá „země květin“.
V Nizozemí mají obecně zajímavější výběr než ve velkých obchodech a často tam
125 seženete i vzácné kousky. Kromě toho zbožňuji malé, nezávislé online prodejce,
kteří se pyšní nejen skvělým výběrem rostlin, ale také neobvyklými doplňky pro
péči o rostliny. Obecně při nákupu na internetu platí, že byste si nejdřív měli přečíst
hodnocení jiných zákazníků, abyste zjistili, jestli u konkrétního prodejce můžete
nakupovat bez obav. Zároveň je potřeba myslet na to, že si v nejčastějších případech
130 rostlinu, kterou dostanete, nevyberete vy, ale vybírá ji samotný prodejce. Pokud si
budete chtít z internetového obchodu pořídit třeba monsteru, nejspíš nedostanete tu,
která je vyfocena na stránce, nýbrž takovou, kterou má obchodník právě na skladě.
To je asi největší nevýhoda nákupu rostlin online – před nákupem zkrátka nemůžete
vědět, jestli se vám vzhled a stav rostliny, kterou dostanete, bude ve skutečnosti líbit.
135 Pokud bude nejhůř, máte ale při nákupu na internetu právo odstoupit od kupní
smlouvy a rostlinu vrátit.

⇒ **ONLINE BAZARY:** Online bazary, tzv. marketplaces, jsou skvělým způsobem, jak sehnat různé rostliny, od běžných až po vzácné. Proto je to ideální místo nejen pro začátečníky, ale i pro nadšence a sběratele. Zde vám radím, abyste pozorně sledovali ceny – někdy se totiž stane, že obchodníci vystaví své rostliny za nehorázné ceny v naději, že kupující nebude znát skutečnou hodnotu rostliny a bude ochotný sumu zaplatit. V tomto případě se vyplatí ceny srovnávat a koupit dobře zvážít. Přesto jsem sama narazila na dobré koufy v online bazarech. Určitě se vyplatí sledovat po delší dobu různé nabídky vaší vysněné rostliny, abyste získali přehled o její tržní ceně, až poté byste měli přihodit nebo prodejci napsat, že máte zájem. Přihazujte pouze tehdy, pokud rostlina vypadá na fotce zdravě, a nechte si, pokud možno, zaslat fotku kořenů k posouzení jejich stavu. Mnozí prodejci tohoto typu totiž neakceptují vrácení rostlin. Pokud máte z obchodníka špatný pocit, radši dejte ruce pryč. Vězte, že se brzy určitě dočkáte podobné nabídky!

⇒ **SOCIÁLNÍ SÍŤE:** Na Facebooku je možné najít mnoho českých i evropských skupin, ve kterých se prodávají nebo vyměňují rostliny. V těchto skupinách nabízejí nejčastěji soukromí sběratelé zakořeněné řízky svých zelených miláčků nebo dokonce celé rostliny, navíc se ve skupinách tohoto typu vyměňují či prodávají výhradně vzácné exempláře. Můžete si být zcela jistí, že jsou rostliny z takových skupin pěstovány milovníkem rostlin a budou tudíž v dobrém stavu. Na fotkách inzerátu uvidíte vždy tu rostlinu, která vám taky bude zaslána, proto si můžete udělat dobrý obrázek o jejím stavu – pokud by vám k tomu nestačily fotky v příspěvku, požádejte o víc fotek. Zde si můžete být téměř jistí, že vás prodejce neoklame, správci věnují totiž mnoho úsilí tomu, aby objevili nečestné prodejce a ty pak obratem ze skupiny odstranili. Navíc dávají pozor na to, aby kupující obdržel zaplacenou rostlinu, případně aby mu prodejce vrátil peníze. Ceny se někdy pohybují v řádu tisíců, což je vzhledem k nedostupnosti dané rostliny často odpovídající. V takových skupinách se rostlina dá mnohdy sehnat za nižší cenu než v online bazarech, kde prodejci často využívají popularitu vzácných rostlin ve svůj prospěch. Někteří nabízejí rostliny i na Instagramu – tam je ale potřeba si dávat pozor na to, odkud prodejce pochází, a poptat se na zkušenosti těch, co si od něj už

170 nějaké rostliny nakoupili. Komunita milovníků rostlin na Instagramu se stále rozrůstá, přesto je to ale jen malý svět. Jistě tedy narazíte na někoho, kdo vám poradí.

⇒ **DALŠÍ RADY OHLEDNĚ NÁKUPU V ONLINE PROSTŘEDÍ:** Ani v případě, že si zakoupíte rostlinu online, byste neměli zanedbat kontrolu jejího stavu a v nejhorším ji prodejci vrátit. V závislosti na tom, kde nakupujete online, se můžete už před samotnou koupí podívat na fotografie rostliny a jejich kořenů, abyste zkontrolovali, že je zdravá. Je nesmírně důležité si rostliny objednávat pouze od vyhlášených a důvěryhodných internetových prodejců. Pročtěte si na začátku názory jiných kupujících na internetových portálech s recenzemi, na facebookových stránkách prodejce nebo na Instagramu, abyste věděli, do čeho jdete. To platí i v případě soukromých aukcí na internetových bazarech nebo v různých skupinách či fórech. Časem natrefíte na prodejce, který si získá vaši důvěru.

185 Je potřeba mít na vědomí, že dovoz rostlin podléhá přísným pravidlům. Každá rostlina, kterou si zakoupíte mimo EU, musí v balíčku obsahovat rostlinolékařské osvědčení. Pokud tento dokument bude chybět, bude rostlina celníky vrácena nebo zničena. Takový certifikát rozhodně nemůže vydávat každý zahraniční prodejce, navíc stojí celkem dost peněz, což se často promítne i do kupní ceny.

190 Kromě toho si musíte uvědomit, že mnohdy trvá dlouho, než k vám dorazí rostlina ze zemí mimo EU, kvůli čemuž se může poškodit. Pokud si zaplatíte dražší expresní dopravu, tak k vám může rostlina z USA doputovat za tři až pět dnů – takovou cestu může vydržet. Slyšela jsem však o případech, kdy rostlina objednaná z Asie ke svému příjemci putovala tři týdny. Po příchodu balíčku byla rostlinka samozřejmě mrtvá. Pokud si chcete zachovat radost z nakupování rostlin, tak vám důrazně radím od takovýchto nákupů s dlouhou dobou dodání dát raději ruce pryč.

195 Na závěr ještě jedna jasná rada: na internetu můžete narazit na mnoho prodejců semínek, ze kterých by měly vyrůst vzácné, někdy dokonce panašované rostliny či rostliny s modrými listy. Častokrát z nich však vyroste řeřicha nebo zcela obyčejná rostlina – takovou zkušenost mělo i mnoho mých přátel. Proto se prosím těmito semenům vyhněte obloukem! Mnoho typů panašování se na rostliny nemohou

200 geneticky přenést přes semínka, navíc modré listy v přírodě vůbec nenajdete. Tito obchodníci vás v nejčastějším případě chtějí oklamat.

ŠKŮDCI

⇒ Občas náš zelený miláček marodí proto, že se na něm vyřádili škůdci. Ti z něj mohou
205 vysávat sílu a v případě, že na ně zareagujete příliš pozdě, ho mohou dokonce zahubit. Proto je nesmírně důležité pravidelně kontrolovat rostliny na přítomnost škůdců, a to nejlépe alespoň jednou týdně. Tímto způsobem můžeme v případě napadení včas zareagovat, čímž zajistíme, že se naši miláčci rychleji uzdraví.

Věnujte rostlině zvýšenou pozornost nejpozději tehdy, když začne přicházet o svůj
210 zdravý vzhled. Jasnými varovnými znaky, že jsou vaše rostliny napadené škůdci, jsou deformace listů, mezi které může patřit růst menších listů, zakrnělé listy nebo srolované či ohnuté okraje listů. I jiné změny však mohou značit napadení.

Než vám představím ty nejčastější úhlavní nepřátele pokojových zahradičků a vysvětlím,
jak škůdce poznat a jak proti nim bojovat, ráda bych vás seznámila s několika kroky,
215 pomocí kterých můžete škůdcům předejít. Jakmile se k nám totiž nastěhují škůdci, je jejich likvidace především v situaci, kdy je napadeno více rostlin, náročný a nákladný běh na dlouhou trať.

Pomůcka k rozpoznání škůdců

Vím, že se na tyto breberky nechcete dívat zblízka, ale vezměte si k ruce dobrou lupu!
220 Pomocí ní budete moct během vašich každotýdenních kontrol snadno a rychle poznat, zda a čím jsou vaše rostliny napadené.

Jak můžeme předejít škůdcům?

- 225 1. **Nekupujte napadené rostliny:** Ať už je rostlina sebehezčí, nekupujte si ji, pokud na rostlinách v zahradnictví či na jiném místě vidíte škůdce. Bylo by přece pořádně neuvážené si dobrovolně zavléct škůdce domů, a tím případně ohrozit naše zelené ratolesti. Místo toho upozorněte některého ze zaměstnanců, že jsou rostliny napadené.
- 230 2. **Kontrolujte rostliny pravidelně na přítomnost škůdců:** Jak už bylo řečeno, zkontrolujte rostliny, pokud možno, minimálně jednou týdně. Prohlédněte si jak vrchní, tak spodní stranu listu, a zaměřte se na to, zda nepozorujete něco neobvyklého. Někteří škůdci se totiž množí výhradně na spodní straně listu.
- 235 3. **Sprchujte nebo omývejte rostliny pravidelně:** Osprchujte své rostliny jednou měsíčně od hlavy až k patě. Případně můžete jejich listy očistit měkkou vodou a přírodním mýdlem. Přestože se jedná o velmi uklidňující činnost, je to poněkud mravenčí práce. Právě na listech můžete najít většinu škůdců, ale zdaleka ne všechny.
- 240 4. **Rostliny nepřelévejte:** Substrát, který je stále mokrá, je ideální živnou půdou pro smutnice a jiné škůdce žijící v substrátu.
5. **Vydezinfikujte zahradnické nůžky po každém použití:** Můžete tak zabránit tomu, aby bakterie nebo houby pronikly do čerstvého řezu vašich rostlin.
6. **Odstraňujte uhynulé listy nebo nečistoty z povrchu substrátu:** Nabízejí totiž některým škůdcům dobrý prostor k životu.
- 245 7. **Odstříhňte mrtvé nebo zdeformované listy:** Tyto listy stejně už rostlince neposlouží, místo toho se na nich mohou množit škůdci, anebo jim mohou sloužit jako potrava.
8. **Nepřeplňujte regály rostlinami:** Víím, že to sběratelé jako já často nechtějí slyšet, ale není dobré umístit rostliny blízko sebe, jelikož se tak mohou škůdci rychleji a jednodušeji rozšířit a napadnout celou vaši sbírku. Radši rostliny seskupte v menším počtu, abyste udrželi případné napadení na uzdě.

Škůdci v substrátu

Smutnice dosahují velikosti tří až sedmi milimetrů a jsou tmavě hnědé nebo černé. Vzhledem se podobají octomilkám. Jejich larvy žijící v substrátu mají bezbarvé tělo a černou hlavu a měří až pět milimetrů. Dospělé smutnice zeleným miláčkům neškodí, dokonce i samotné larvy se živí převážně uhynulými částmi rostlin v substrátu. Pokud se ale larvy v substrátu přemnoží, začnou si pochutnávat na živých kořenech rostlin. Na místech, kde smutnice kořeny požírají, mohou do rostliny jednoduše proniknout jiní parazité jako například houby či bakterie. Když se rostlině poškodí kořeny, má menší sílu, a tudíž je pro ni náročnější přijímat vodu a živiny. To se projeví i na jejím vzhledu, bude na vás totiž působit oslabeně a nemocně.

Chvostoskoci dosahují velikosti jednoho až tří milimetrů a mají bělavou barvu. Jejich název odráží způsob, jakým se pohybují – někdy je můžete vidět poskakovat po povrchu substrátu, podobně jako kobylky. Chvostoskoci totiž nežijí v substrátu, ale spíš na jeho povrchu. V přírodě mají důležitý úkol, a sice požírat uhynulé části rostlin, čímž přispívají k tvorbě humusu. Můžete je najít především ve vlhkých květináčích a nepropustných substrátech. Proto pokud je jimi vaše rostlina napadena, značí to, že byste měli rostlinu přesadit do jiného substrátu. Kromě toho byste si měli hlídat způsob, jakým rostliny zaléváte. Stejně tak jako v přírodě nejsou chvostoskoci pro naše rostliny škodliví, naopak jsou spíše užiteční. Avšak v případě, že se přemnoží a nemají dostatek uhynulých částí rostlin, které by mohli pojídat, začnou požírat mladým rostlinám jemné špičky kořenů.

Jak na škůdce v substrátu?

1. **Vsad'te na žluté lepové desky:** Umístěte žluté lepové desky na povrch substrátu napadených rostlin. Žlutá barva přitáhne dospělce, kteří se na ni nalepí, díky čemuž se nebudou moct dále rozmnožovat.
2. **Zalévejte parazitickými hlísticemi:** Maličké parazitické hlístice neboli nematody jsou opravdovým požehnáním pro všechny „pěstouny“. Mohou totiž účinně

zneškodnit různé druhy škůdců, jejichž larvy žijí v substrátu. Navíc se jedná o zcela biologické řešení bez nepříznivých účinků na lidi, rostliny či zvířata. Hlístice si můžete snadno pořídit na internetu od různých obchodníků, určitě si však před nákupem spočítejte množství, které budete potřebovat. Většinou se vypočítává na metry čtvereční, nebojte se tedy hrubě spočítat celkovou plochu květináčů vašich rostlin. Hlístice se odesílají v chladném prostředí a dorazí vám ve formě prášku. Nejčastěji se musí použít během dvou až tří týdnů, jinak totiž zahynou. Neměli byste si je proto kupovat do zásoby, ale jen když to bude akutně potřeba.

Hlístice se používají tak, že se rozpustí ve vodě – dodržujte přitom postup výrobce. Celý proces by měl proběhnout za tmy, jelikož hlístice špatně snáší UV záření. Pokud je substrát zcela suchý, před aplikací ho navlhčete a poté rostlinu zalejte množstvím vody, kterou výrobce doporučuje na metr čtvereční. Myslete na to, že se po nějaké době mohou hlístice usadit na dno konvičky, nezapomeňte proto vodu během zalévání pravidelně promíchat. Udržujte v průběhu následujících dvou až tří týdnů substrát neustále vlhký, vyhněte se však přemokření. Nejpozději po třech týdnech by měly hlístice úspěšně dokončit svou práci, někteří výrobci však doporučují po dvou týdnech opět zalít rostlinu vodou s hlísticemi. S tímto postupem mám sama dobré zkušenosti, po nejpozději dalších dvou týdnech nezbylo po škůdcích ani památky.

Škůdci na listech

Svilušky mají velikost do jednoho milimetru a jsou nejčastěji zbarvené lehce do zelena či dožluta. Stejně tak jako pavouci mají i svilušky osm nohou, kterými se pohybují hlavně po žilnatině spodní strany listu, kde vysávají buněčnou šťávu. Části listů se důsledkem toho zbarvují do běložluté až do lehce stříbrné barvy. Že je rostlina napadena sviluškami, poznáte tak, že na listech uvidíte charakteristické žluté skvrny. Těžce poškozené listy se zbarvují do šedohnědé barvy a většinou zcela uschnou. Svilušky se ve správných podmínkách mohou množit velmi rychle – nejlépe se jim daří na suchém a teplém vzduchu z topení.

305 **Třásněnky** měří jeden až tři milimetry a mají tmavě hnědou až hnědočernou barvu. Larvy třásněnek jsou světle žluté a nemají křídla. Třásněnky se množí velmi rychle na suchém a teplém vzduchu, z tohoto důvodu často napadají rostliny v zimních měsících, kdy se topí. Můžete je nalézt převážně na spodní straně listů, proto byste měli rostliny důkladně a pravidelně kontrolovat. Třásněnky svým sosákem vysávají šťávu z vnějších buněk.

310 Vysáté buňky se nejdříve zbarvují dožluta, po nějakém čase do nich však pronikne vzduch, čímž získají stříbrně bílou barvu. V pozdějším stádiu napadení je kvůli velkému množství vysátých buněk hlavně (ale nejen) spodní strana listu velmi flekatá a kvůli silnému napadení postupně listy odumírají. Když se člověk pozorně na listy zadívá, uvidí na nich drobné černé tečky, které se dají setřít – jedná se o výkaly těchto parazitů. Rostliny, které

315 jsou třásněnkami napadené, ztrácejí svou sílu a rostou kvůli tomu pomaleji.

Vlnatka neboli **červec** dosahuje velikosti jednoho až pěti milimetrů. Je jednoduché na listech rozpoznat tyto malinkaté tvory s mnoha nohami a tykadly. Vlnatky vylučují bílou látku podobnou vosku, kvůli čemuž připomínají chomáčky vaty. Rostlinu nejčastěji oslabují a zpomalují její výměnu látek, čímž brzdí její růst. Vlnatka z rostliny vysává její

320 šťávu a zároveň do ní vstříkuje jedy obsažené v jejích slinách. Napadená rostlina se časem zbarví dožluta a začne být deformovaná. Pokud je silně napadená, může dokonce zahynout.

Mšice jsou zhruba třímilimetrový hmyz opatřený sosákem, kterým z rostlin vysávají šťávu. Objevují se převážně na jaře a na začátku léta. Existuje mnoho druhů mšic, které

325 mohou mít zelenou, černou, hnědou, šedou a žlutou barvu. Podobně jako rostliny napadené červci ztrácejí i rostliny napadené mšicemi sílu kvůli tomu, že z nich mšice vysávají šťávu a během sání do nich naopak vstříkují svůj jed. Listy poškozené jedem jsou pokroucené či srolované a objevují se na nich žluté fleky. Mšice se často svlékají, proto můžete v případě napadení na rostlinách objevit bílé svlečky.

330 **Molice** dosahují velikosti dvou až tří milimetrů. Pocházejí z tropů, proto se jim daří především ve vlhkém prostředí se vzdušnou vlhkostí vyšší než sedmdesát procent a s teplotou kolem triadvaceti stupňů. Dospělé molice a jejich larvy můžete nalézt především na spodní straně listu, kde z rostlin vysávají šťávu. Napadené listy jsou poseté

335 žlutou barvou. Dospělé molice odlétnou, jakmile se dotknete listu. Během napadení ztrácejí rostliny svou sílu, napadené listy odumírají a odpadávají.

Jak na škůdce na rostlinách?

- 340
- 1. Proved'te kontrolu:** Zkontrolujte všechny rostliny v okolí, abyste se ujistili, že se škůdci nerozšířili.
 - 2. Umístěte rostlinu do karantény:** Umístěte napadenou rostlinu nejlépe do oddělené místnosti daleko od ostatních rostlin, aby se napadení nešířilo dál.
 - 3. Osprchujte rostlinu:** Osprchujte celou rostlinu důkladně! Někteří zelení miláčci nebudou sice mít z tvrdé vody ze sprchy radost, ale když bude nejhůř, tak to budou muset vydržet i citlivé rostliny. Ujistěte se, že při sprchování není zemina zcela nasáklá. 345 Můžete třeba povrch substrátu pokrýt potravinovou folií nebo něčím podobným.
 - 4. Dejte šanci nimbovému oleji:** Ošetřete vrchní i spodní stranu všech listů směsí nimbového oleje. Celý proces opakujte v příštích čtyřech až pěti týdnech dvakrát týdně.
 - 5. Nasad'te insekticidy:** Aplikujte na napadenou rostlinu přírodní prostředek či jinak 350 vhodný insekticid. Během následujících čtyř až pěti týdnů opakujte celý proces jednou týdně.

Kontaktní vs. systémové postřiky

355 Postřiky proti škůdcům mohou být buďto kontaktní, nebo systémové. U kontaktních insekticidů umírá škůdce ve chvíli, kdy se dostane do kontaktu s postřikem. V případě systémových postřiků rostlina některé jeho složky absorbuje a ty pak v jejích tkáních zůstávají obvykle dva až tři týdny. U systémových insekticidů nehrozí, že zapomenete ošetřit nějakou část rostliny, na které by stále mohli přežívat škůdci. Navíc během doby působení zahynou i nevítaní hosté, kteří se v době ošetření rostliny ještě nevylíhli.

360 Kontaktní postřiky zaručují rychlý úspěch, nepůsobí ale dlouhodobě. Kromě toho hrozí již zmiňované nebezpečí – totiž to, že se někteří škůdci, kteří se schovávají například v paždí listu či ve štěrbinách, nedostanou do styku s postřikem a mohou tak přežít.

Pokud se vám tedy nedaří dostat napadení pod kontrolou přírodními prostředky, radila bych vám sáhnout spíše po systémových insekticidech než po kontaktních postřicích.

365 **Poznámka:** Mšice jsou mimořádně odolné, v případě napadení proto zkuste navíc škůdce vysbírat z rostliny ručně, respektive je zlikvidovat.

Doporučení: Lehké napadení se dá vyřešit tím, že škůdce z listů důkladně odstraníte vatovou tyčinkou namočenou v alkoholu.

370 ČISTÝ VZDUCH, SVĚTLO PRO DUŠI

Od té doby, co vlastním rostliny, se mi doma dýchá jinak. A to výrazně! Když se na návštěvu staví kamarádi, často poznamenají, že cítí tu čerstvou „vůni přírody“ – směs zeminy, lehce nasládlého aromatu květů a vlhčího vzduchu, než na který je člověk zvyklý z domů či bytů s menším počtem rostlin. Mí zelení milácci dodávají okolnímu vzduchu 375 více kyslíku, filtrují z něj škodlivé látky a zvyšují vzdušnou vlhkost v takové míře, že mě málokdy ještě trápí sucho v krku, zarudlá kůže či podrážděné oči. Dokonce mě mnohem méně sužují bolesti hlavy, se kterými jsem se často ráno budila. K tomu, abych si tento zdravý vzduch v místnosti udržela, mi navíc pomáhá zvlhčovač vzduchu.

Kromě toho mě moje rostlinky naučily, jak vědomě zacházet se světlem – ukázaly mi, jak 380 tmavý dokáže můj domov na určitých místech skutečně být. Růstová světla, která jsem pro ně rozmístila po okolí, na mě mají stejný pozitivní účinek jako na ně, nabíjí mě totiž energií a budí mě i ve dny, ve kterých nemám žádnou sílu. Především v tmavších ročních obdobích je to obrovská pomoc.

Mí zelení miláčci mi obohatili život mnoha způsoby. V této kapitole se chci ale zaměřit
385 na to, jak rostliny a jejich malí pomocníci mohou působením na světlo a vzduch příznivě
ovlivňovat naše zdraví.

ROSTLINY, KTERÉ ČISTÍ VZDUCH

Rostliny nám nejen zdobí naše domovy, ale dokonce svými pozitivními účinky na okolní
390 vzduch přispívají k tomu, abychom mezi našimi čtyřmi stěnami žili zdravější život.
Všechny rostliny ve dne produkují kyslík. Některé, jako například aloe vera, ho produkují
i v noci, čímž zlepšují kvalitu vzduchu. Kromě toho dokáže mnoho rostlin filtrovat ze
vzduchu škodlivé látky, které mohou ohrožovat naše zdraví, navíc působí proti
elektrosmogu. Ráda bych vám představila své čtyři nejoblíbenější rostliny, které čistí
395 vzduch. Samozřejmě ve skutečnosti najdeme mnohem víc rostlin, které umí filtrovat
škodlivé látky ze vzduchu. Jsou to například:

anturium (toulitka), aglaonema (spící panna), kalátea, dracéna (dračinec), epipremnum
(šplhavnice), hедера (břečťan), chlorofytum (zelenec), areca, kroton, filodendron,
syngonium.

400

⇒ **ALOE VERA:** Díky svým zdravotním účinkům se tento sukulent, který pochází z
tropických oblastí Afriky a Arábie, často využívá ve zdravotnictví a v kosmetice.
Antičtí Římané a Egypťané ho využívali jako léčivou rostlinu k léčení různých chorob
vnitřních orgánů. Zmínku o něm najdete i v německých lékařských knihách ze 12.
405 století. Jak už bylo zmíněno, aloe vera je jedna z mála rostlin, která vyrábí kyslík i v
noci, čímž zajistí, že se během spánku nevypotřebovává kyslík v ložnici. Navíc
absorbuje jedovaté látky a záření – její listy, stejně tak jako její kořeny, dokážou pohltit
nečistoty z okolí, čímž zajišťují čistý okolní vzduch. Mimořádně dobře se jí daří ze
vzduchu vyfiltrovat formaldehyd, který se do našich domovů dostává například
410 prostřednictvím nátěrů, lepidel a různých čisticích a pracích prostředků. Formaldehyd

je občas obsažen i v dřevotřískových deskách, které se mnohdy vyrábějí pomocí lepidel s obsahem této látky. Kromě toho na sebe aloe vera váže benzol, který se dostává do našich domovů v podobě zplodin z ulice.

415 Gel z aloe vera se často používá i v domácnosti, jelikož léčí jizvy a má antibakteriální a protizánětlivé účinky. Dokáže zklidnit pokožku sužovanou atopickým ekzémem či lupénkou a zároveň léčí popáleniny a spáleniny od slunce. Díky svým projímavým účinkům se navíc může gel z aloe vera pozřít i v případě zácpy.

420 Nejlépe se aloe bude dařit na světlém a teplém místě. Měli byste ji zalévat až když substrát skoro zcela proschne, jelikož ve svých tlustých listech uchovává velké množství vody, tudíž má žížen jen málokdy.

⇒ **DIFENBACHIE:** Když se mluví o rostlinách, které čistí vzduch, tak na difenbachie příliš často nepříjde řeč. Přitom zvládají i tyto krásky ze vzduchu odstraňovat škodlivé plyny jako třeba benzol, formaldehyd, trichlorethylen nebo xylol. Proto najdete v mé ložnici, mezi mnoha tchyninými jazyky, také moji nejoblíbenější difenbachii, totiž kultivar *reflector*.

425 Difenbachie patří k čeledi áronovitých a původně pochází z tropických deštných pralesů Střední a Jižní Ameriky. Ve světě pokojových rostlin je oblíbená především díky svým překrásným listům, které se mohou lišit napříč různými kultivary. Pokud se o ni člověk bude dobře starat, může vyrůst až do výšky tří metrů.

430 Difenbachie potřebují hodně tepla – teplota v místnosti by měla dosáhnout minimálně dvaceti stupňů Celsia. Tato odolná rostlina si poradí i s nižší vzdušnou vlhkostí, při šedesátiprocentní či ještě vyšší vzdušné vlhkosti poroste ovšem výrazně rychleji, budou jí však vadit teplotní výkyvy a průvan. Difenbachii se nejvíc bude dařit v jasném nepřímém světle, zvládnou nicméně i tmavší stanoviště. Přímé světlo jim ale může spálit listy.

435 Tyto rostliny hodně pijí, připravte se proto na častý a důkladný režim zalévání, jakmile proschne vrchní vrstva substrátu. Celoročně by substrát měl být vlhký, ale nikdy ne přemokřený.

440

⇒ **SANSEVIERIE (TCHYNIN JAZYK):** Ať se mi ozve ten, komu se podařilo zabít sansevierii, protože takový člověk je opravdový kouzelník. Této rostlince se také přezdívá tchynin jazyk nebo tenura, anglicky ji pak najdete pod názvem *snake plant*, tedy hadí rostlina, a patří do čeledi chřestovitých (asparagaceae). Můžete nalézt přibližně
445 sedmdesát různých druhů sansevierii ve všemožných tvarech a barvách. Kořeny této rostliny sahají až do Afriky, Madagaskaru a jižní Asie. Sansevierie jsou mimořádně odolné – dokážou přežít i v nejnáročnějších podmínkách, proto je to ideální rostlina pro začátečníky.

Tyto rostliny nejsou vybíravé na světelné podmínky, poradí si i v tmavých místnostech,
450 kde ale porostou pomaleji. Jejich tvrdé a tlusté listy dokážou efektivně uchovávat vodu, proto je nemusíte zalévat příliš často. Bude naprosto stačit, když sansevierii jednou týdně dopřejete půl panáka vody nebo když ji jednou měsíčně pořádně proležete.

Ta největší chyba, kterou můžete při péči o sansevierie udělat, je to, že ji přeležete – tady platí méně je více! Sansevierie se zároveň nemusí rosit, navíc ji stačí hnojit málo, jelikož
455 roste pomalu.

V počátcích mé lásky k rostlinám jsem pokládala tchynin jazyk za nudnou rostlinu, nyní vlastním přes šest různých druhů a nemůžu se jich nabažit. Můžete je najít v tolika různých tvarech, barvách a texturách, že zkrátka nikdy nevyjdou z módy, i přesto, že obvyklejší druhy můžete tu a tam zahlédnout na návštěvě prarodičů nebo v čekárně u
460 doktora.

Navíc se jedná o ideální rostlinu do ložnice, protože z její povahy sukulentu plyne, že bude podobně jako aloe vera vyrábět v noci kyslík, nikoli oxid uhličitý jako rostliny okrasné listem. Vyšší podíl kyslíku ve vzduchu vám zajistí zdravější spánek, což je dále
spjato s vyšší produktivitou během dne.

465 Sansevierie dokážou mimo jiné ze vzduchu filtrovat škodlivé látky, především trichlorethan, benzol a formaldehyd. Od té doby, co jsem své sansevierie umístila poblíž postele, mě ráno bolí hlava jen občas, což je zásluhou vyššího množství kyslíku ve vzduchu a menšího množství škodlivých látek.

470 ⇒ **SPATHIPHYLLUM (TOULCOVKA NEBO LOPATKOVEC):** Budu upřímná – v mé městské džungli dosud žádný lopatkovec nebyl. Je to kvůli tomu, že přestože je

475 lopatkovec nejobyčejnější rostlinou na mém seznamu přání, stále se mi nepodařilo najít
vzácnější kultivar *picasso* s bílým panašováním, po kterém jakožto nadšenec do rostlin
toužím. Jinou možností by byl krásný, ale obrovský hybrid *sensation*, na který ale
nemám prostor. Víím ale jistě, že někdy bude v mé ložnici nebo v mém obýváku stát
480 lopatkovec, který mi bude zlepšovat vzduch v místnosti. Myslím si totiž, že se podceňuje
kombinace krásy a praktičnosti, kterou lopatkovce disponují. Lopatkovce se taky řadí do
čeledi áronovitých, proto jsou stejně jako kalátey a aglaonemy jedovaté. V přírodě na ně
můžete narazit v tropické Jižní Americe, ale i v oblasti západního Pacifiku. Především
díky svým krásným bílým květům, které často vydrží celé léto, se lopatkovce stali tak
oblíbenými pokojovými rostlinami. Milovníci listů naopak oceňují jejich dekorativní
listy.

485 Jedná se o velmi nenáročnou rostlinu, která není téměř vybíravá. Nejlépe se jí bude dařit
na místech s jasným nepřímým světlem, přežije však i na výrazně tmavších stanovištích
– počítejte pak ale s tím, že nepokvete tak často a že poroste pomaleji. Lopatkovce
vyžadují poměrně často vodu ve větším množství. To, jestli má žízeň, jednoduše poznáte
podle svěšených a unavených listů. V tom případě rostlinu zalejte tak, aby byl celý
substrát zvlhčen.

490 Lopatkovce filtrují ze vzduchu více škodlivých látek než většina ostatních pokojovek –
ve svých listech totiž mohou neutralizovat a rozkládat toxické plyny, které se často
vyskytují ve vzduchu. Přesněji řečeno si poradí s amoniakem, benzolem, oxidem
uhelnatým, formaldehydem a trichlorethylenem. Proto jsou ideální do našich ložnic či
do místnosti, ve kterých pobýváme velmi často.

3 Komentář k překladu

3.1 Překladatelská analýza originálu

Při překladatelské analýze originálu budu vycházet z modelu německé překladatelky a translatoložky Christiane Nordové, konkrétně z její publikace *Text Analysis in Translation* (1991). Analýza bude probíhat na základě vnětextových a vnitrotextových faktorů (tzv. top-down metoda). Dále budu k určení funkce výchozího textu využívat terminologii Romana Jakobsona (1995) a české funkční stylistiky Marie Čechové et al. z publikace *Stylistika současné češtiny* (1997), kterou využiji i při určení žánrově-stylistického zařazení komunikátu.

3.1.1 Vnětextové faktory

Vysílatel, iniciátor a motiv vzniku textu

Nordová (1991) rozlišuje pojmy vysílatel, jakožto osobu, co text vysílá, a tvůrce, jakožto osobu, co text vytvořila. Zdůrazňuje, že se tyto dvě role nemusí překrývat. (Nord, 1991, s. 48) Ostatně je to také případ analyzovaného úryvku. V případě této publikace budu hovořit o tvůrci výchozího textu a o vysílateli jakožto o iniciátorovi.

Tvůrcem je autorka knihy Sarah Remsky, která pochází z německého Kolína nad Rýnem. V době publikování knihy bylo autorce zhruba 26 let, můžeme proto očekávat využití aktuální a mladistvé slovní zásoby. V rámci publikace, která je její prvotinou, se o autorce dozvídáme mnoho objektivních i poněkud osobních informací. Pro analýzu výchozího textu je relevantní skutečnost, že vystudovala žurnalistiku a mezinárodní vztahy ve Velké Británii a v Německu, nemá tedy formální vzdělání v oblasti botaniky. Péče o rostliny je pouze jejím koníčkem, tudíž můžeme předpokládat, že daná doporučení v rámci knihy budou vycházet spíše z několikaleté osobní zkušenosti. Je důležité zmínit, že autorka od roku 2018 provozuje

instagramový účet zaměřující se na péči o rostliny¹ – navíc nyní už rok pracuje pro berlínský obchod s pokojovými rostlinami Plant Circle².

Iniciátorem vzniku textu není samotná autorka. Vznik knihy iniciovalo nakladatelství Bastei Lübbe AG po přečtení článku o autorce z deníku Der Tagesspiegel³, jenž pojednává o trendu pokojových rostlin. Bastei Lübbe AG je německé nakladatelství založené roku 1953 se sídlem v Kolíně nad Rýnem⁴. Publikace ale spadá pod nakladatelství LÜBBE LIFE⁵ zaměřující se na témata kolem zdravého životního stylu, což přesně odpovídá zaměření této knihy a promítá se i do faktoru žánrově-stylistického zařazení. V případě, že by kniha vyšla pod českým nakladatelstvím, tak by nejspíš vyšla v takovém, které se zabývá podobnými populárně-naučnými tématy a které už v překladu vydalo podobnou publikaci o pokojových rostlinách. Na českém trhu tomu odpovídá například nakladatelství GRADA či Kazda.

Motivaci autorky napsat knihu se čtenář dozvídá z předmluvy, ve které autorka zmiňuje, že chtěla čtenářům předat své zkušenosti ohledně boje s depresí, a především pak poukázat na to, jak mohou rostliny člověku pomoci se s depresí vypořádat. Tím, že iniciátorem není samotná autorka, můžeme o motivu vzniku textu ze strany nakladatelství pouze spekulovat, pravděpodobně se ale jednalo o snahu vydat publikaci na dnes velmi oblíbené a aktuální téma.

¹ *Miss Calathea* [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/misscalathea/?hl=cs>

² *Plant Circle: Rare and Tropical Plant Store* [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://plantcircle.co>

³ *Mit Zimmerpflanzen gegen Depressionen* [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.tagesspiegel.de/berlin/instagrammerin-sarah-remsky-mit-zimmerpflanzen-gegen-depressionen/24188614.html>

⁴ *Bastei Lübbe AG* [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.luebbe.com>

⁵ *Lübbe Life* [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.luebbe.de/luebbe-life>

V překládaném textu se sice nenachází citace jiných autorů, ale především v předmluvě knihy autorka nepřímo cituje studie jiných autorů, které jsou pak dostupné v samostatné kapitole.

Příjemce a záměr

Nordová (1991) přikládá vnětextovému faktoru záměru velkou váhu, tvrdí totiž, že na základě něj můžeme stanovit obsah a formu textu. Kromě toho nám určuje, zda má být překlad volný, či věrný. Stejně důležitý, ne-li důležitější, je pak podle Nordové faktor příjemce, jelikož nám pomáhá s výběrem metody překladu. (Nord, 1991, s. 54-57)

Podle profilu autorky lze očekávat, že příjemcem bude spíše mladý člověk, který se začal zajímat o pokojové rostliny, a chce si osvojit základní principy jejich péče – nejedná se o odbornou publikaci určenou pro úzký okruh odborníků, ale spíše pro širší veřejnost. Přesto se v knize vyskytují i odbornější pasáže, což je ale dle mého názoru nevyhnutelné:

Besonders gut filtert die Aloe Formaldehyd aus der Raumluft, das beispielsweise durch Lacke und Leime, Wasch- und Reinigungsmittel oder durch Spanplatten, die manchmal mithilfe von formaldehydhaltigen Klebern hergestellt werden, in die Luft unseres Zuhauses gerät. Außerdem bindet sie Benzol, das in Form von Abgasen von der Straße in die Luft unserer Wohnung gelangt. (O: s. 235)

Autorka jakožto tvůrce se staví do role rádčiny, doprovází totiž čtenáře základními principy péče o rostliny a klade si za cíl naučit jej o ně pečovat. Zároveň se ale do lexika promítá skutečnost, že si autorka nepřeje působit upjatě a povýšenecky, ale spíše jako čtenářova kamarádka, která mu poskytuje cenné rady. Důvěrný ráz je navíc zesílen tím, že autorka čtenáři tyká.

Příjemci výchozího a cílového textu se pravděpodobně nebudou příliš lišit, jelikož si jsou česká a německá kultura velmi blízké.

Záměr autorky napsat tuto publikaci má dvojí charakter, což se promítá i do kompozice knihy: na jednu stranu chce popsat svou zkušenost s depresí jakožto s nejtemnějším obdobím jejího života a ukázat, jak se s tím dokázala vypořádat, na druhou stranu chce zprostředkovat

čtenáři základy péče o pokojové rostliny – celkový záměr je vyprávět čtenáři o své cestě vypořádání se s duševní poruchou a ukázat mu, že péče o pokojové rostliny může člověku pomoci duševní poruchu překonat.

Může se ale stát, že čtenář bude na základě názvu spíše očekávat knihu, která pojednává o pozitivních zdravotních účincích pokojových rostlin, nebo přinejmenším příručku o péči o pokojové rostliny. Záměr se proto může míjet s účinkem, což ostatně dokládají i recenze této knihy na Amazonu⁶. Někteří čtenáři kritizují autobiografický ráz knihy a poukazují na to, že neočekávali knihu pojednávající o depresi, ale spíše detailní rady ohledně péče o rostliny. Dá se proto říct, že se záměr míjí u některých čtenářů s účinkem.

Vybrané kapitoly, které jsou předmětem této bakalářské práce, se však týkají pouze péče o rostliny, tzn. že byly zcela vynechány autobiografické kapitoly. Záměrem překládaného úseku je seznámit čtenáře se základními principy péče o rostliny, seznámit čtenáře s místy, kde si lze pokojové rostliny pořídit, informovat čtenáře o škůdcích, které mohou napadat pokojové rostliny, a poradit mu, jak škůdcům zabránit a jak se jich případně zbavit. Dále se překládaný úsek zaměřuje na rostliny, které čistí vzduch, přičemž autorka uvádí konkrétní příklady.

V případě, že by se uvažovalo o vydání této knihy v celé její podobě, by dle mého názoru bylo vhodné upravit název, aby u potenciálních příjemců nedošlo k mylnému očekávání.

Místo, čas a médium

Kniha vyšla v roce 2020, jedná se proto o současnou publikaci věnující se aktuálnímu tématu: trendu pokojových rostlin se totiž začalo dostávat pozornosti i v českých médiích a na internetu. Lze proto očekávat, že se faktor času, respektive časové aktuálnosti, bude

⁶ *Amazon.de* [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.amazon.de/Aufblühen-Zimmerpflanzen-helfen-gesund-bleiben/dp/343107006X>

promítat do lexika – můžeme například předpokládat výskyt neologismů. Nevzniká však potřeba výrazně aktualizovat či archaizovat.

Děj celé knihy se odehrává v Berlíně a v Kolíně nad Rýnem, ale překládané kapitoly pojednávající čistě o péči pokojových rostlin jsou převážně atemporální, respektive se do nich faktor času nepromítá.

Nordová (1991) pod pojmem médium chápe prostředek, kterým se text dostává ke čtenáři. (Nord, 1991, s. 62) V tomto případě je text zprostředkován písemně, knihu si však lze pořídit i v digitálním formátu pro čtečku.

Žánrově-stylistické zařazení a funkce textu

Kniha je unikátem v tom smyslu, že se v ní střídají kapitoly autobiografického vyprávění a kapitoly populárně-naučné, díky kterým kniha připomíná spíše populárně-naučnou příručku. Protože je předmětem této bakalářské práce pouze překlad částí naučných, autobiografický aspekt zcela vynechám – nejspíše bychom však tyto autobiografické kapitoly řadily k funkčnímu stylu uměleckému. (Čechová et al., 1997, s. 210)

Vybrané kapitoly, které v rámci této práce překládám, lze řadit k funkčnímu stylu odbornému, konkrétně pak ke stylu populárně naučnému. Úryvek splňuje podmínku pečlivé připravenosti (autorka si pečlivě vyhledala informace, které zpracovala srozumitelným způsobem, navíc se objevují odborné výrazy) a má formu monologickou (vyprávěcí a dialogické pasáže se objevují pouze v autobiografických kapitolách). Vymyká se však typickému pojetí odborného textu tím, že nejde o text nociónální povahy, který podle Čechové (1997) zásadně neobsahuje expresivitu – přesto ale Čechová uznává, že odborný text nemusí být beze stop osobního zaujetí autora tématem. Dle Čechové je základním slohovým postupem odborného textu postup výkladový a úvahový, což se projevuje i v překládaných kapitolách. (Čechové et al., 1997, s. 151) O expresivitě hovoří také Eroms (2014), který zdůrazňuje, že v populárně naučných textech emocionalita může, či by dokonce měla hrát nějakou roli. Zdůrazňuje, že právě protože autor chce čtenáři zprostředkovat nějaké vědecké znalosti, je důležité ho zaujmout stejně tak jako v jiných funkčních stylech. (Eroms, 2014, s. 124)

Populárně naučná literatura „se obrací k zájemci, který má jen nevelké poznatky z oboru, a tomu se podřizuje jak výběr faktů, tak i forma zpracování, která se beletrizuje. Jednotlivé texty pak mají blíže k publicistice nebo k literatuře krásné. Charakteristické je omezení terminologie na nezbytnou míru, větší šíře vyjádření a doplňování textu vedlejšími informacemi (...). I vyjadřování může být hovorovější.“ (Čechové et al., 1997, s. 162)
Autorka se proto jasně drží konvence populárně naučného stylu.

Roman Jakobson rozlišuje šest funkcí jazyka: funkci emotivní, konativní, referenční, poetickou, metajazykovou a fatickou. V textu se může projevovat více funkcí, které jsou buď dominantní, nebo vedlejší.⁷

Dominantní funkcí překládaných kapitol je funkce referenční – autorka chce zprostředkovat čtenáři nové informace a klade si za cíl ho vzdělávat, ostatně tato funkce odpovídá i žánrově-stylistickému zařazení překládaného úseku. Vedlejší funkcí je funkce konativní, kdy autorka čtenáře přesvědčuje, aby nějakým způsobem konal. V tomto případě se objevují konativní formule:

*Wenn du nicht weißt, was es für eine Pflanze ist, der Verkäufer dir auch nicht weiterhelfen kann und du keinen Pflanzen-Geek unter deinen Freunden hast, **nimm sie bitte nicht mit!*** (O: s. 75)

Habt ein wenig Geduld und keine Panik, beobachtet euer Pflänzchen und handelt dann. (O: s. 75)

Vzácně se objevuje funkce emotivní, která vyjadřuje postoj autorky k popisované skutečnosti:

⁷ Marek Nekula (2017): FUNKCE JAZYKA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: [https://www.czechency.org/slovník/FUNKCE JAZYKA](https://www.czechency.org/slovník/FUNKCE_JAZYKA) (poslední přístup: 16. 4. 2022)

Pflanzenshopping ist toll! Es gibt kaum etwas Schöneres, als durch eine gute Gärtnerei zu laufen, in den Regalen und auf den Tischen mit den vielen Pflanzen zu stöbern, ein Traumexemplar zu entdecken und es stolz mit nach Hause zu nehmen. (O: s. 76)

Pokud bychom chtěli funkci textu určit podle české funkční stylistiky, pravděpodobně by se jednalo o funkce vzdělávací a direktivní, které spadají pod společnou funkci komunikační. (Čechová et al., 1997, s. 51)

3.1.2 Vnitrotextové faktory

Téma a obsah textu

Téma textu můžeme uchopit ze dvou rovin – jednak z hlediska hypertématu, ale také z hlediska tématu překládaného úryvku. Hypertématem, tedy tématem celé publikace, je blahodárný vliv péče o pokojové rostliny na lidskou psychiku. Překládaný úryvek se však skládá z více dílčích témat – stručně řečeno jsou tématem základní principy péče o pokojové rostliny. Nejedná se o specifické a velmi úzké téma, nýbrž o téma základní a obecné, které ovlivňuje okruh potenciálních příjemců. Těmi nejsou odborníci, ani dlouholetí nadšenci do pěstování pokojových rostlin, ale spíše začátečníci.

V předmluvě autorka popisuje svou motivaci knihu napsat, v úvodu pak shrnuje výhody pěstování pokojových rostlin, následuje devět kapitol, které buď popisují autorčin boj s depresí, nebo radí čtenáři v různých ohledech ohledně pěstování pokojových rostlin. Na konci najdeme doslov, poděkování a seznam použitých zdrojů.

Presupozice

Nordová (1991) chápe presupozice jako reálie, které náleží kultuře vysilatele a které vysilatel předpokládá, že jeho příjemce bude znát. (Nord, 1991, s. 106) Presupozice hrají v překladu zvlášť důležitou roli, jelikož na jejich základě překladatel může explicitovat, generalizovat či některé reálie dokonce vynechat.

Překládané kapitoly jsou psány velmi popularizačně a jsou určené úplným začátečníkům, jelikož velmi detailně vysvětlují základní principy péče o rostliny. Autorka proto

nepředpokládá předchozí znalost péče o rostliny, klade si za cíl čtenáře všechny základy sama naučit – tato skutečnost se promítá i do lexika, právě tím, že autorka používá konativní formule nebo zachází velmi do detailu. Detailně popisuje například druhy škůdců, včetně jejich barvy a velikosti.

Jak již bylo zmíněno, jednou z funkcí textu je funkce konativní – autorka chce přesvědčit co největší okruh lidí, že je dobré si pokojové rostliny pořídit, od toho se proto odvíjí téměř nulové presupozice. Je však potřeba zmínit, že se v textu nachází omezené množství odborných pojmů – většinou se jedná o názvy chemických látek (*Benzol, Formaldehyd, Trichlorethylen* atd.) nebo o známé termíny z botaniky (*Photosynthese, Chlorofyll*). Autorka je buď vysvětluje velmi obecně:

*Dabei filtern auch diese Schönheiten **schädliche Gase** wie Benzol, Formaldehyd, Trichlorethylen und Xylol aus der Raumluft.* (O: s. 236)

Nebo předpokládá, že je čtenář bude znát anebo bude ochotný si je vyhledat. Dle mého názoru se však jedná o obecně známé termíny, se kterými by český čtenář neměl mít problém.

Kompozice a členění textu

Čechová (1997) hovoří o horizontálním a vertikálním členění textu. Pod pojmem horizontální členění rozumí „lineární členění na začátek, střední a závěrečnou část, v psaném textu i členění na kapitoly, odstavce. (...) Vlastní text se může z horizontálního hlediska členit na předmluvu, úvod, stať, shrnutí, závěr a doslov.“ Pod pojmem vertikální členění pak rozumí „nelineární členění odrážející hierarchii jednotlivých informací a vazby mezi nimi na ploše celého textu.“ Chápeme pod tím upozadování či vyzdvihování prvků. (Čechová et al., 1997, s. 76-77)

Vertikální členění se v textu projevuje použitím odlišné velikosti písma. Autorka označuje kurzívou anglické výrazy či fráze nebo nějakou mimojazykovou realitu:

*Nicht selten steht auf dem Label bloß: Grünpflanze*⁸, 3,99 €. (O: s. 75)

Tučným písmem pak uvádí položky na seznamu. V překládaném textu se nevyskytují poznámky pod čarou – přestože se odkazuje na některé studie v jiných kapitolách, neodkazuje se na ně přímo, nýbrž si je čtenář musí vyhledat v seznamu použitých zdrojů.

Horizontální členění se v textu projevuje dominantně, jelikož má text lineární průběh od začátku do konce. Jak už bylo zmíněno, text se skládá z předmluvy, úvodu, devíti kapitol, doslovu, poděkování a seznamu zdrojů. Kapitoly jsou dále členěny na podkapitoly, které jsou uvedeny vlastním nadpisem a citátem, který zastává roli podnadpisu. Obsah jednotlivých kapitol a podkapitol je oddělen odstavci.

Překládaný úsek z druhé kapitoly začíná úvodními radami, dále následuje část zabývající se místy, kde si lze rostliny pořídit – jednotlivá místa jsou pak členěna do podkapitol připomínající seznam. Následuje detailní část o škůdcích, která začíná popisem způsobu, jak se škůdcům vyvarovat, pak autorka popisuje nejčastější škůdce na rostlinách a na závěr radí čtenáři, jak se v případě objevení škůdců zachovat. Úsek ze sedmé kapitoly se týká pokojových rostlin, které čistí vzduch. V tomto případě autorka uvádí konkrétní příklady rostlin s čistícími účinky formou medailonku, ve kterém detailně popisuje, jak se o rostlinu starat a její pozitivní účinky na zdraví.

Neverbální a suprasegmentální prvky

Podle Nordové (1991) jsou neverbální prvky znaky neязыkového kódu, které doprovázejí hlavní text, přičemž mohou plnit různé funkce. Můžeme do nich řadit fotografie, ilustrace, loga a další. Naproti tomu stojí suprasegmentální prvky, které jsou spíše grafickými prvky, jako například užití interpunkce či kurzívy a psaní velkých písmen. Obojí je podle Nordové vázané na kulturu, a proto hrají v překladu důležitou roli. (Nord, 1991, s. 118)

⁸ Poznámka: pro větší přehlednost jsem v tomto případě nahradila kurzívu výchozího textu obyčejným písmem.

V překládaném textu se vyskytuje mnoho ilustrací a fotografií – většinou se text kombinuje s kreslenými obrázky, které z velké části nemají jazykovou funkci, respektive slouží pouze k tomu, aby zpestřily text (např. fotografie difenbachie, fotografie autorky v obchodě s rostlinami, kreslená ilustrace listu). Je nutno zmínit, že v jiných kapitolách, které nejsou předmětem této bakalářské práce, obrázky doplňují děj a pomáhají čtenáři ho lépe pochopit (např. při postupu míchání substrátu jsou vyfoceny všechny přísady, aby čtenář věděl, jak vypadají, dále pak postup míchání substrátu doprovázejí fotografie znázorňující jednotlivé kroky míchání).

Často se v textu vyskytují seznamy, které autorka využívá nejspíš pro jednodušší strukturování informací. Seznamy většinou autorka graficky znázorňuje tabulkou, kde jsou jednotlivé položky očíslované nebo odděleny odrážkami. V případě seznamů je vždy název rozlišen odlišným písmem (buďto tučným písmem či zcela jiným stylem písma). Ostatně autorka velmi dobře pracuje s odlišnými barvami a velikostmi písma, což dotváří horizontální členění. Růžovým písmem označuje hlavní kapitoly, šedým písmem pak podkapitoly, dále béžovým písmem buďto podkapitoly v rámci samotných kapitol či položky na seznamu, v případě, že je béžové písmo tučné.

Jak už bylo zmíněno, autorka využívá tučné písmo k vyznačení položek na seznamech a kurzívou označuje anglické výrazy, kterých je v překládaném úseku poměrně mnoho (anglicismy se budu blíže zabývat v následující podkapitole Lexikum), nebo vzácněji k označení mimojazykové reality, přičemž jí dává lehce ironický význam.

Autorka využívá atypický tvar uvozovek, tzv. boční uvozovky neboli francouzské uvozovky guillemets. V němčině se nejčastěji uplatňují uvozovky dvojité, typu 66 99. Domnívám se, že lze francouzské uvozovky nalézt spíše v krásné literatuře, a to v nízké frekvenci. Nelze s jistotou říct, proč se autorka uchýlila k takto netradičnímu řešení, je však možné, že se jedná o konvenci nakladatelství. Pro českého čtenáře by boční uvozovky působily nekonvenčně a narušovaly by iluzionistické pojetí překladu. Podle Internetové jazykové příručky se jako základní uvozovky doporučují v češtině uvozovky typu 99 66 (tj. dvojité). Navíc je uvedeno, že se použití jiných znaků, včetně bočních uvozovek s hroty směrem od výrazu v uvozovkách jako ve francouzštině, považuje za nesprávné. Tyto a ostatní typy

uvozovek se užívají především tehdy, pokud potřebujeme do uvozeného textu vložit ještě další uvozovky.⁹

V překládaném úryvku se nevyskytuje dialog, proto uvozovky nejčastěji označují hypotetickou přímou řeč:

Viele Menschen, mit denen ich rede, sagen mir, sie »können nicht mit Pflanzen«. (O: s. 73)

V textu se rovněž vyskytují vsuvky uvozené pomlčkami, často se jedná o doplňující poznámku sdělující názor autorky:

Häufig – das habe ich bei mehreren meiner Pflanzenfreunde miterlebt – handelt es sich eher um Kresse oder eine ganz gewöhnliche Pflanze. (O: s. 82)

Lexikum

V překládaném úseku je jazyk převážně spisovný, vyskytuje se však velké množství expresivních výrazů, které jsou podle slovníku Duden hodnoceny jako *umgangssprachlich*, tedy hovorové (např. *cool, toll, verkrumpelt, hip*). Většinou se jedná o výrazy reflektující jazyk mladých, domnívám se proto, že se v nich odráží idiolekt a věk autorky. Dále se objevuje mnoho zdvořilých a citově zabarvených slov (např. *Tierchen, grünen Lieblinge*), které buďto označují malý rozměr nebo výrazu přikládají konotativní složku emocionálnosti.

Zvláštností je využití druhého jazyka ve výchozím textu – autorka využívá nezvykle často anglické výrazy či fráze (např. *keep calm and carry on, cards on the table, happy place*). Patrně to souvisí s přibývajícím tendencí výskytu anglicismů v němčině, tzv. Denglisch. (Jahn, 2015) Užití anglicismů mezi češtinou a němčinou nekoresponduje, respektive v češtině nalezneme anglicismy v mnohem menší míře než v němčině. (Kloučková, 2018) Proto bude potřeba zvážit, zda anglicismy do češtiny převést, a čím je případně nahradit. Další zvláštností je výskyt velkého množství neologismů související s tematikou rostlin (např.

⁹ *Internetová jazyková příručka* [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 16. 4. 2022. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Pflanzenmama), v některých případech se jedná o kompozita kombinující německé slovo se slovem anglickým (např. *Pflanzen-Geek*). Obecně se uvádí, že němčina disponuje větším množstvím kompozit než čeština, což se rovněž promítá do překládaného textu. Domnívám se, že český překladový protějšek bude muset být nevyhnutelně explicitnější (např. přidáním předložky).

Při analýze lexika klade Nordová důraz na užití trop a figur (Nord, 1991, s. 129), které nechybí ani v překládaném textu. Konkrétně se v něm vyskytuje:

a) hyperbola:

Die winzig kleinen Fadenwürmer oder Nematoden sind ein wahrer Segen für Zimmerpflanzeneltern. (O: s. 119)

b) aliterace:

Auch mir sind schon ein paar meiner geliebten grünen Babys eingegangen. (O: s. 74)

Text je ozvláštněn častým využitím idiomatických vazeb a frazémů (např. *die Augen offen halten, den Mut nehmen*), pro které bude potřeba najít v češtině vhodný ekvivalent, nechybí však ani náznak humoru či ironie:

Wer eine Sansevieria kaputt bekommt, der möge sich melden, denn er ist ein Zauberer. (O: s. 237)

Překládaný text spadá do žánru populárně naučné literatury. Můžeme proto očekávat výskyt odborných termínů, zejména z oblasti botaniky (např. *Photosynthese, Chlorofyll, Atmosphäre*). Velmi často se jedná o všeobecně známé termíny, se kterými nebude mít český čtenář problém. Kromě toho se objevují propria, tedy názvy konkrétních rostlin (např. *Sansevieria, Aloe Vera*), pro které má čeština odpovídající ekvivalenty.

Syntax

V textu se vyskytují jak věty jednoduché, tak rozvitá souvětí. Většinou dochází ke střídání hypotaxe a parataxe. Z hlediska koherence a koheze užívá autorka kohezní prostředek odkazování pomocí pro-formy, nejčastěji prostřednictvím osobních zájmen:

*Wenn ihr Schädlinge auf **Pflanzen** in einer Gärtnerei oder andernorts seht, kauft **sie** nicht, egal wie schön **sie** sind.* (O: s. 117)

Dále se odkazuje pomocí demonstrativ:

*Bevor ich euch **die gängigsten Erzfeinde** der Zimmerpflanzengärtner vorstelle und erkläre, wie ihr **diese** erkenne und bekämpfen könnt, möchte ich euch ein paar vorbeugende Maßnahmen nennen.* (O: s. 116)

Za zmínku stojí kohezní prostředek substituce synonymem, který autorka využívá velmi často (na referenta *Pflanze* odkazuje synonymickými výrazy *grüner Liebling*, *geliebtes grünes Baby*, *Pflänzchen*, *Traumexemplar* atd.)

Čechová (1997) uvádí, že „celkové vyjadřovací tendence odborného textu směřují k ekonomičnosti vyjádření, zbavení textu nejen redundantních informací, ale zejména balastu slov. Tomu slouží prostředky syntaktické kondenzace (...).“ (Čechová et al., 1997, s. 154) Autorka často kondenzuje pomocí:

a) participií:

*Die in der Erde **lebenden** Larven sind bis zu fünf Millimeter lang, ihr Körper ist farblos mit einem schwarzen Kopf.* (O: s. 118)

b) rozvitých přívlastků v prepozici:

*Die **in den tropischen Gebieten Afrikas und Arabiens beheimatete** Sukkulente.* (O: s. 234)

c) a infinitivem s „zu“:

Springschwänze kommen vor allem in zu feuchten Töpfen und zu undurchlässigem Substrat vor. (O: s. 118)

Jak už bylo zmíněno, vedlejší funkcí komunikátu je funkce konativní – autorka chce přesvědčit čtenáře, aby nějakým způsobem konal. Tato funkce se promítá i do větné skladby, jelikož se ve výchozím textu často vyskytuje rozkazovací způsob, který plní funkci zdvořilé žádosti či doporučení:

Habt ein wenig Geduld und keine Panik, beobachtet euer Pflänzchen und handelt dann. (O: s. 75)

V menším měřítku se objevují věty zvolací s ironickým charakterem:

*Nicht selten steht auf dem Label bloß: Grünpflanze, 3,99 €. **Wie aufschlussreich!*** (O: s. 75)

V některých případech byly výpovědi spojeny pomlčkou:

Außerdem solltest du gut auf den Zustand der Pflanzen achten – weil Baumärkte keine Fachplanzengeschäfte sind, kommt die Pflege dort manchmal zu kurz, und das sieht man den Pflanzen an. (O: s. 78)

Věty spojené pomlčkami nebudu do češtiny převádět vždy totožným způsobem, ale také pomocí jiných interpunkčních znamének.

Potenciálním problémem při překladu představují tzv. *Funktionsverbgefüge* neboli verbonominální konstrukce (např. *zum Verkauf haben*), ke kterým němčina inklinuje víc než čeština se svým slovesným a syntetickým charakterem. Do češtiny by se tyto vazby neměly „kopírovat“, ale pokud možno nahradit plnovýznamovým slovesem.

3.2 Koncepce překladu

Fiktivní zadání

V této části bych ráda představila hypotetické fiktivní zadání, které mi bude sloužit jako opora během procesu překládání.

Je potřeba brát v potaz, že předmětem bakalářské práce je překlad pouze části dvou kapitol. Celá publikace se skládá z částí autobiografických a z částí populárně naučných, přičemž tato práce se částmi autobiografickými vůbec nezabývá. Populárně naučné kapitoly by v překladu mohly vyjít jako zkrácená příručka shrnující základy péče o rostliny pro úplné začátečníky, umím si však představit, že by ve zkrácené podobě mohly vyjít i jako speciál časopisu zaměřující se na zdraví a životní styl – vše by však záleželo na konzultaci s autorkou publikace. V rámci své bakalářské práce budu tedy pracovat s fiktivním zadáním překladu populárně naučných kapitol, které mají vyjít formou příručky pro začátečníky – zkrácené části kapitol, které jsou předmětem bakalářské práce, by mohly sloužit jako ukázka pro potenciální zájemce této hypotetické příručky.

Mým potenciálním cílovým příjemcem je mladý člověk ve věku zhruba 20–35 let, který se právě začal zajímat o pokojové rostliny a nemá žádné předchozí znalosti týkající se péče o ně. Z tohoto důvodu bude potřeba zachovat hravost a mladistvost slovní zásoby a vyvarovat se tomu, aby překlad působil upjatě. Ve výchozím textu autorka alternuje mezi tykáním a vykáním – domnívám se, že by tykání v českém překladu působilo velmi příznakově a že by se tím snížil věk cílové skupiny příjemců. S ohledem na tuto skutečnost jsem se rozhodla pouze vykat a místy jsem využila inkluzivní plurál.

V překládaném úryvku dochází k odkazování na obsah, který není předmětem této bakalářské práce:

*Auch bei Onlinekäufen solltest du bei Ankunft deiner Pflanze **die unten beschriebenen Qualitätschecks** durchführen. (O: s. 81)*

Tento problém by bylo možné řešit poznámkou pod čarou specifikující, že je tato konkrétní informace dostupná pouze v celém znění textu. Vzhledem k tomu, že volím iluzionistickou

metodu překladu (o čemž budu blíže hovořit v následující podkapitole Popis metody překladu), jsem se rozhodla tyto poznámky vynechat.

Jak jsem již uvedla v podkapitole Neverbální a suprasegmentální prvky, v překládaném úryvku se vyskytuje nespočet ilustrací, fotografií, různých druhů písma a seznamů ve formě tabulek. Vzhledem k tomu, že ilustrace a fotografie slouží pouze ke zpestření, jsem se rozhodla je ve svém překladu neponechat. Přesto si však myslím, že by v případě vydání celé publikace rozhodně obsaženy být měly, jelikož by díky nim mohla být kniha pro potenciální zájemce atraktivnější.

V případě odlišného stylu písma jsem se snažila v překladu přesně zachovat alespoň barevné rozlišení (tj. červené nadpisy kapitol, šedé nadpisy podkapitol a béžové nadpisy podkapitol v rámci samotných podkapitol, tučné písmo u položek na seznamu) a co se týče seznamů, rozhodla jsem se je graficky ohraničit a vytvořit tak tabulku, podobně jako ve výchozím textu. Položky na seznamu jsou stejně jako ve výchozím textu očíslovány nebo znázorněny odrážkami, u kterých jsem se pokusila zachovat stejný tvar.

Popis metody překladu

Při překladu jsem se pokoušela vycházet z pojetí Jiřího Levého o iluzionistickém překladu neboli překladu jako iluze, které představuje ve své publikaci *Umění překladu* (2012). Dle něj „není úkolem překladatele reprodukovat, a tím méně přetvářet elementy a struktury originálu, nýbrž vystihnout jejich funkci a užít místo nich elementy a struktury vlastního jazyka, které by v míře co největší mohly být jejich substituty a ekvivalenty stejně vhodnými a účinnými.“ (Levý, 2012, s. 28-40) Cílem je, aby dílo vypadalo jako předloha, jako skutečnost, vytvořit dohodu mezi čtenářem a překladatelem. Proto nebudu ve svém překladu reprodukovat slova, ale smysl. Dle mého názoru by iluzi narušilo užití poznámek pod čarou, proto se jim budu snažit ve svém překladu vyhýbat.

Důležitým faktorem při překladu je dvojí norma, tzv. konflikt mezi věrností a volností. Podle Levého stojí v opozici norma reprodukční, která souvisí s překladem věrným, doslovným, a norma uměleckosti, která souvisí s volnějším překladem. V tomto případě se pokusím řídit

podle principu Otokara Fischera, který tvrdil, že „překlad musí být natolik volný, aby byl věrný.“ (Levý, 2013, s. 49-88)

V některých případech je nutné jazyk cílového textu archaizovat či modernizovat, aby došlo k funkčnímu vystižení invariantů. Domnívám se, že v souvislosti s naším výchozím textem nebude potřeba se uchýlit ani k jednomu z těchto postupů.

3.3 Typologie překladatelských problémů

Během procesu překládání jsem narážela na různé překladatelské problémy způsobené ať už odlišnou segmentací mimojazykové skutečnosti, nesouměřitelností jazykových systémů či odlišnými reáliemi. V následujících kapitolách některé tyto problémy popíšu společně se způsobem, jakým jsem se je pokusila řešit. Pro větší přehlednost budou jednotlivé problémy rozděleny do několika jazykových rovin. Vycházet budu převážně z *Česko-německé srovnávací gramatiky* (2015) Františka Štíchy, publikace *Deutsche Grammatik* (2017) od Helbiga a Buschy, *Stylistiky současné češtiny* (1997) od Čechové a *Mluvnice současné němčiny* (1992) od Povejšila.

3.3.1 Lexikální rovina

Kompozita

Dle Štíchy (2015) se v němčině využívá velmi často místo českého adjektivního nebo substantivního přívlastku kompozitum složené ze dvou substantiv. (Štícha, 2015, s. 426) Obecně se uvádí, že v němčině hrají kompozita mnohem důležitější roli než v češtině, jelikož čeština využívá jiné slovotvorné způsoby, kupříkladu odvozování (Čechová et al., 1997, s. 115), což se potvrdilo i v překládaném úryvku. Německé kompozitum jsem nejčastěji převáděla:

- a) Genitivní vazbou: *Pflanzenliebhaber* (O: s. 78) -> *milovníci rostlin* (P: ř. 108), *Humusbildung* (O: s. 118) -> *tvorba humusu* (P: ř. 265), *Kopfschmerzen* (O: s. 233) -> *bolesti hlavy* (P: ř. 377)
- b) Předložkovým pádem: *Kalendereintrag* (O: s. 75) -> *upozornění v kalendáři* (P: ř. 52), *Pflanzentausch* (O: s. 78) -> *směnné obchody s rostlinami* (P: ř. 111), *Raumtemperatur* (O: s. 236) -> *teplota v místnosti* (P: ř. 431)
- c) Adjektivním přívlastkem: *Zimmerpflanzen* (O: s. 239) -> *pokojevé rostliny* (P: ř. 480), *Traumexemplar* (O: s. 76) -> *vysněný kousek* (P: ř. 57), *Fachwissen* (O: s. 77) -> *odborné znalosti* (P: ř. 89), *Schnittblume* (O: s. 77) -> *řezané květiny* (P: ř. 85)

Vzácněji se vyskytovala kombinace několika způsobu převádění kompozit. Český protějšek byl proto nutně explicitnější, delší a rozvitější:

Fachplanzgeschäft (O: s. 78) -> *specializované obchody s rostlinami* (P: ř. 84)

Raritätenwebseite (O: s. 76) -> *stránka zaměřující se na prodej neobyčejných rostlin* (P: ř. 59)

V překládaném úryvku se vyskytovala kompozita již ustálená, ale také kompozita nová a netradiční, která můžeme určitým způsobem považovat za aktualizaci. U nich jsem se většinou uchýlila k nutné nivelizaci nebo k explicitaci, např. *Pflanzen-Nerd* (O: s. 238) -> *nadšenec do rostlin* (P: ř. 473), *Online-Auftritt* (O: s. 79) -> *webové stránky* (P: ř. 121)

Někdy jsem kompozitum převedla vedlejší větou, především za účelem dekonzace a zpřehlednění vazby. Konkrétně se jednalo o transformaci s cílem verbalizovat nominální němčinu:

Dünge- und Gießempfehlungen (O: s. 77) -> *doporučení, jak často (...) zalévat či hnojit* (P: ř. 91)

Bissstelle (O: s. 118) -> *místo, kde smutnice kořeny požirají* (P: ř. 257)

Glückssache (O: s. 77) -> *pokud se na vás usměje štěstí* (P: ř. 81)

Kompozita nebylo vždy nutné převést do češtiny víceslovně. Často měla čeština pro kompozitum jednoslovný ekvivalent:

Blumenladen (O: s. 77) -> *květinářství* (P: ř. 84), *Pflanzensamen* (O: s. 82) -> *semínka* (P: ř. 200), *Trauermücke* (O: s. 118) -> *smutnice* (P: ř. 252), *Schlafzimmer* (O: s. 238) -> *ložnice* (P: ř. 461)

Zajímavosti byla kompozita, ve kterých se vyskytovaly anglicismy. Jedná se o tzv. hybridní složeniny¹⁰, které vznikají spojením více slov rozdílných co do původu. Rozhodla jsem se anglická slova vynechat a zaměřit se na předání smyslu různými způsoby – české protějšky byly většinou explicitnější, často jsem přidávala předložku. Uvědomuji si, že v některých případech došlo k ochuzení překladu o tyto anglicismy, přesto se domnívám, že by je nebylo možné do češtiny převést takovým způsobem, kterému by rozuměli všichni čtenáři:

Pflanzen-Geek (O: s. 75) -> *odborník na rostliny* (P: ř. 43)

Pflanzen-Nerd (O: s. 238) -> *nadšenec do rostlin* (P: ř. 473)

Pflanzen-Community (O: s. 78) -> *rostlinkářská komunita* (P: ř. 115) – v tomto případě jsem se rozhodla pro deminutivní slangový termín, jelikož se jedná o název hojně používaný v komunitě milovníku rostlin, navíc by se v případě užití vazby *rostlinná komunita* vyskytly, dle mého názoru, nežádoucí konotace – čtenář si výraz může spojit s komunitou lidí, co se stravují rostlinnou stravou, tedy s vegany)

Termíny

Z povahy textu odborného stylu plyne výskyt termínů, což se potvrdilo i v překládaném úryvku. Konkrétně se v něm vyskytují termíny z oblasti biologie (*Fotosynthese, Atmosphäre, Chlorophyll, Ableger, Variegation, Larve*), ale zejména v kapitole *Luft zum Durchatmen, Licht für die Seele* (O: s. 233-239) se začínají objevovat termíny z oblasti chemie (*Formaldehyd, Benzol, Xylol, Trichlorethylen, Ammoniak*), medicíny (*Neurodermitis, Schuppenflechte*) a stavitelství (*Lack, Leim, Spanplatte*).

Překlad přírodovědných pojmů jsem konzultovala se slovníkem Jiřího Danihelky a Milana Chytrého *Německo-český slovník pro botanické klíče* (1993). Většina přírodovědných termínů už se natolik začlenila do běžného jazyka, že jejich překlad nepovažuji za

¹⁰ MEJSTŘÍK, Vladimír. Tzv. hybridní složeniny a jejich stylová platnost. Naše řeč [online]. 1965, 48(1), 1-15 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5091>

problematický, navíc je možné najít přímou korespondenci mezi německým a českým pojmem, díky čemuž se u českého protějšku nevyskytuje žádný diferenční sém. Proto bylo možné přeložit německý pojem *Atmosphäre* úplným synonymem *atmosféra*, to samé platilo u pojmů *Chlorophyll* (chlorofyl), *Fotosynthese* (fotosyntéza), *Larve* (larva). Problematický byl pojem *Variagation*, kterému v češtině odpovídá kalk *variegace* nebo *panašování*. Pojem *variegace* se sice používá v komunitě českých botaniků amatérů a v korpusu syn2020 nalezneme osm výskytů tohoto výrazu, ale všechny výskyty pocházely z jediné odborné publikace, totiž *Epigenetika* (2010) od Borise Vyskota. Publikace Vyskota je určena spíše odborníkům, což se promítá i do lexika. Proto jsem se vzhledem k mému cílovému čtenáři rozhodla pro pojem *panašování*, který má sice méně výskytů, ale všech šest výskytů pochází z různých českých časopisů zaměřujících se na zahradnictví a hobby.

Specifickým problémem byl překlad názvů škůdců. V tomto případě jsem názvy odvodila ze slovníku, pokud byly ustálené (např. *Blattlaus*), jinak jsem čerpala z paralelních textů – tím, že jsou škůdci obecně popsáni velmi do detailu (včetně velikosti, jejich účinků na rostliny a míst, kde působí), bylo jednoduché najít český ekvivalent. Názvy jsem rovněž ověřovala pomocí *Encyklopedie chorob a škůdců* (2007) Kamila Hudce et al.

K interpretaci jsem se musela uchýlit u pojmu *Ableger* – podle slovníku Lingea tomuto pojmu odpovídají české pojmy *odnož* či *hříženec*. SSJČ definuje slovo *hříženec* jako „letorost ohnutý do země (s vrcholem vyčnívajícím) pro zakořenění při vegetativním množení kulturních rostlin“ a *odnož* jako „část rostliny (podzemní n. nadzemní postranní prýt) sloužící k vegetativnímu rozmnožování“. Neexistuje však mnoho pokojových rostlin, které by se množily odnožemi (tímto způsobem se spíše množí sukulenty), většina se množí řízkováním. Ve specifickém kontextu úryvku překladu hovoří autorka o facebookových skupinách, kde je možné si zakoupit rostliny:

*Auf Facebook gibt es einige deutschland- und europaweite Gruppen, in denen Pflanzen verkauft und getauscht werden. Hier bieten vor allem private Sammler bewurzelte **Ableger** ihrer grünen Lieblinge oder ganze Pflanzen an.* (O: s. 80)

Na Facebooku je možné najít mnoho českých i evropských skupin, ve kterých se prodávají nebo vyměňují rostliny. V těchto skupinách nabízejí nejčastěji soukromí sběratelé

zakořeněné řízky svých zelených miláčků nebo dokonce celé rostliny, navíc se ve skupinách tohoto typu vyměňují či prodávají výhradně vzácné exempláře. (P: ř. 152)

Do těchto skupin jsem se sama podívala a z velké části v nich obchodníci nabízeli *řízky*, nikoli *odnože*. Pojem *hříženec* se většinou používá v kontextu vegetativního rozmnožování stromů, proto tento pojem také není ideální. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla pro pojem *řízek*. Přestože si uvědomuji, že tento pojem nese sekundární konotace, jedná se o velmi zavedený pojem v české komunitě milovníků rostlin.

Zavedené jsou také pojmy *Aronstabgewächse* a *Spargelgewächse*. Protějšky těchto pojmů jsem čerpala ze stránek Botanické zahrady Praha¹¹:

*Die Dieffenbachie gehört zur Familie der **Aronstabgewächse** und ist ursprünglich in den tropischen Regenwäldern Mittel- und Südamerikas beheimatet. (O: s. 236)*

*Difenbachie patří k čeledi **áronovitých** a původně pochází z tropických deštných pralesů Střední a Jižní Ameriky. (P: ř. 427)*

Co se týče termínů z oblasti chemie, konzultovala jsem překlad těchto pojmů především s *Chemickým slovníkem německo-českým* (2005), přesto se ale jedná o celkem zavedené pojmy, tudíž jejich překlad nepředstavoval velký problém. Většina českých protějšků se dokonce shodovala i po ortografické stránce (např. *benzol*, *xylol*, *formaldehyd*). Tyto pojmy jsou navíc uvedeny vnitřní vysvětlivkou, proto nebyla nutnost je dovysvětlovat při překladu do češtiny:

Dabei filtern auch diese Schönheiten schädliche Gase wie Benzol, Formaldehyd, Trichlorethylen und Xylol aus der Raumluft. (O: s. 236)

¹¹ *Aronovité*. Botanická zahrada Praha [online]. Praha [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.botanicka.cz/odborna-cinnost/sbirka-rostlin/aronovite>

Přitom zvládají i tyto krásky ze vzduchu odstraňovat škodlivé plyny jako třeba benzol, formaldehyd, trichlorethylen nebo xylool. (P: ř. 423)

Problematictější byly termíny z medicíny, musela jsem se totiž rozhodovat mezi odborným a laickým pojmem. Zejména v případě pojmu *Neurodermitis* bylo rozhodování náročné – toto kožní onemocnění lze sice nalézt pod odborným názvem *neurodermatitida*, když jsem se však zeptala vysokoškolsky vzdělaných lidí ve svém okolí, zda si pod tím dokáží něco představit, většina odpověděla, že nikoli. Většina tuto nemoc znala pod názvem *atopický ekzém*, proto jsem se s ohledem na cílového příjemce rozhodla pro pojem, který je známější laikům. Existuje sice několik paralelních textů, které tuto nemoc označují názvem *neurodermatitida*, většinou se však jedná o odborné publikace nebo je název uveden v závorce. V případě, že by se nejednalo o populárně naučnou publikaci, ale naopak o čistě odbornou, uchýlila bych se spíše k pojmu *neurodermatitida*.

Od slovníkové definice jsem se odchýlila v případě pojmu *Baumarkt*. Tomuto slovu sice odpovídá podle slovníku Lingea česká vazba *stavební trh* nebo slovo *stavebniny*, v české komunitě milovníků rostlin se však výhradně používá pojem *hobby market*.

Překladatelským problémem byl rovněž pojem *Erde* (O: s. 236), u kterého jsem se rozhodovala mezi několika pojmy, například *hlína*, *substrát*, *zemina*, *půda*. Slovník Duden přisuzuje tomuto pojmu více definic, v kontextu překládaného úryvku však odpovídá definice „jemnozrnné směsi složené ze zvětralého kamení, organické hmoty a minerálů, ze které se skládá povrch země a ve které rostou rostliny“. Pojem *půda* jsem rovnou vyřadila, jelikož si myslím, že si pod ním čtenář představí zemský povrch či pozemek, což se mi také potvrdilo po nahlédnutí do SSJČ. Pojem *hlína* by dle mého názoru nebyl adekvátní, jelikož může mít negativní konotaci, a navíc je *hlína* pouze část hmoty, ve které rostou rostliny. Volba nakonec padla na pojem *substrát*, u kterého se domnívám, že bude pro čtenáře cílového textu dostatečně srozumitelný, využívá se totiž i v komunitě milovníků rostlin, a navíc je možné nalézt „hlínu pro pokojové rostliny“ v hobby marketech pod názvem *substrát*. V jednom případě jsem tento pojem substituovala pojmem *zemina*, abych se vyvarovala opakování stejného slova v blízkém okolí.

Achte darauf, die Erde nicht zu sehr zu durchtränken. Decke sie gegebenenfalls mit Frischhaltefolie oder Ähnlichem ab. (O: s. 122)

Ujistěte se, že při sprchování není zemina zcela nasáklá. Můžete třeba povrch substrátu pokrýt potravinovou folií nebo něčím podobným. (P: ř. 345)

Náročný byl překlad pojmu *Speziesname*. Pokud bychom tento termín chtěli přeložit doslovně, vzniklo by nám slovní spojení *druhový název* nebo *druhové jméno*. České názvosloví zvířat a rostlin¹² rozlišuje jméno rodové a druhové. První název označuje rod, druhý vždy druh, například název fialka obecná se skládá ze jména rodového (fialka) a druhového (obecná).

Právě kvůli této specifčnosti by nebylo vhodné přeložit pojem *Speziesname* doslovně jako *druhové jméno*. Rozhodla jsem se proto ke generalizaci s ohledem na cílového čtenáře, přičemž jsem byla motivovaná skutečností, že o většině pokojových rostlin si laik vyhledá informace už jen podle rodového názvu:

Bring den Speziesnamen deiner Pflanzen in Erfahrung! (O: s. 75)

Zapamatujte si název vaší rostliny! (P: ř. 40)

Posledním překladatelským problémem bylo spojení *helles, indirektes Licht*. Tento pojem nemá ustálený překlad, proto jsem se opět musela uchýlit k vlastní interpretaci. Osobně pod slovem *hell* chápu vysokou intenzitu světla a pod slovem *indirekt* chápu nepřímý odraz od zdroje, tj. že na rostlinu nesvítí přímé sluneční paprsky. Jinými slovy můžeme hovořit o tom, že rostlina musí mít dost světla, ale nesmí na ni svítit přímé paprsky. Položila jsem instagramové komunitě milovníků rostlin dotaz, co si pod tímto pojmem představují oni a jakou vazbou by předali tentýž význam do češtiny, přičemž většina se shodla na stejné interpretaci jako já a na slovním spojení *jasné nepřímé světlo*:

¹² *O českém názvosloví zvířat a rostlin* [online]. [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://adoc.pub/o-eskem-nazvoslovi-zvrat-a-rostlin-rod-druh-podeledi-eledi-z.html>

Dieffenbachien mögen helles, indirektes Licht, gedeihen aber auch an dunkleren Standorten. (O: s. 236)

Difenbachiiim se nejvíc bude dařit v jasném nepřímém světle, zvládnou nicméně i tmavší stanoviště. (P: ř. 434)

Propria

Budeme-li hovořit o propriích, budou tím myšlena vlastní jména neboli podstatná jména označující jedince či jednotlivinu.

V překládaném úryvku se vyskytovalo mnoho antroponym, tedy vlastních jmen osobních označujících konkrétní rostlinu. Rostliny můžeme pojmenovat názvem latinským (např. *Dracaena*), českým (*dracéna*) či lidovým (*dračinec*). Dle Dostála (1963) je vědecká botanická nomenklatura již poměrně ustálená Mezinárodními pravidly botanické nomenklatury. Uvádí však, že je situace zcela odlišná s českými a slovenskými jmény rostlinných druhů, kde dosud vládne nejednotnost a snahy po normalizaci jmen vedou často spíš k dalšímu chaosu. (Dostál, 1963, s. 146)

Při překladu názvů rostlin byla mou prioritou srozumitelnost – cílem bylo, aby byl potenciální příjemce po přečtení překladu schopný si najít informace o dané rostlině z jiných zdrojů nebo ji najít v květinářství či v jiných obchodech. Proto jsem rovnou zavrhla možnost využít čistě lidových názvů – jednak totiž ztrácejí na frekvenci (což ostatně dokládají např. i korpusové výsledky při vyhledání latinského názvu *dracaena*, počestěného názvu *dracéna* a lidového názvu *dračinec* – nejvíce výskytů měl pojem *dračinec*) a dá se také předpokládat, že je budou znát spíš starší příjemci. Dalším argumentem byla skutečnost, že v obchodech nelze najít rostliny pod těmito lidovými názvy. Domnívala jsem se však, že užít čistě latinských názvů by také nebylo pro všechny čtenáře srozumitelné – např. pod názvem *chlorophytum* si laik představí máloco, lidový název *zelenec* zná však téměř každý. Proto jsem se rozhodla pro smíšený přístup – veškeré názvy rostlin jsem si vyhledala v korpusu, v internetových časopisech zaměřujících se na bydlení a zahradnictví a ve facebookových skupinách se zaměřením na pokojové rostliny. Ve většině případů jsem se rozhodla pro název počestěný:

Anthurium (O: s. 78) -> *anturium* (P: ř. 98), *Philodendron* (O: s. 234) -> *filodendron* (P: ř. 398)

Jindy jsem se však rozhodla uvést jak název český, tak název lidový v závorce, právě kvůli zachování kontinuity a pro dosažení co největší srozumitelnosti:

Grünlilie (O: s. 234) -> *chlorofytum (zelenec)* (P: ř. 398)

V případech, kdy autorka uváděla několik názvů, jsem se rovněž rozhodla zachovat jak název latinský, tak název lidový, případně více lidových názvů:

SPATHIPHYLLUM (EINBLATT ODER FRIEDENSLILIE) (O: s. 238) -> *SPATHIPHYLLUM (TOULCOVKA NEBO LOPATKOVEC)* (P: ř. 470)

Ráda bych zmínila jeden specifický překladatelský problém – totiž skloňování názvu *aloe vera*. Dle Internetové jazykové příručky¹³ je slovo *aloe* rodu ženského, lze ho však užít jako nesklonné podstatné jméno středního rodu. Budeme-li ho považovat za podstatné jméno rodu ženského, zůstane ve spojení *aloe vera* část *vera* nesklonná. Po bližším zkoumání v rámci korpusu a lékárenských produktů s výtažkem z *aloe vera* jsem usoudila, že se ve většině případů název nesklonuje. Proto jsem se rozhodla i v překladu celé sousloví nesklonovat:

Aloe-Vera-Gel (O: s. 235) -> *Gel z aloe vera* (P: ř. 414)

Dalším problémem byl překlad názvu sociálních sítí. Autorka ve svém textu zmiňuje skupiny na Facebooku nebo obchodníky na Instagramu, proto bylo potřeba se rozhodnout, zda v překladu zachovat velké písmeno či nikoli. Dle Jazykové poradny Ústavu pro jazyk

¹³ *Internetová jazyková příručka* [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 16. 4. 2022. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

český¹⁴ záleží psaní počátečního malého či velkého písmene na způsobu užití i druhu textu. Pokud bychom název sociální sítě napsali s velkým písmenem, jednalo by se o název ochranné známky, a tudíž o vlastní jméno. Budeme-li psát malé písmeno na začátku slova, tak se bude jednat pouze o druhové označení. Podíváme-li se do korpusu na genitivní tvar slova *Facebook* a *Instagram*, můžeme vidět, že jasně převažuje tvar s velkým písmenem (srov. Facebooku – 1 944 výsledků, facebooku – 143 výsledků). Proto jsem se rozhodla pro variantu s velkým písmenem u všech sociálních sítí.

Deminutiva

Deminutiva se v němčině tvoří pomocí přípon *-chen* a *-lein*. (Helbig a Buscha, 2017, s. 249) Podle Čechové označují deminutiva v češtině „předměty malé (menší než je běžná velikost. Někdy se však užívá deminutiv při označování speciálních jevů (nikoli malých předmětů) (...) Dále zdobněliny vyjadřují kladný citový vztah mluvčího k nositeli jména.“ Uvádí také, že užití zdobnělin se pojí s příznačností, proto nejsou tyto prostředky vhodné v odborné oblasti, nejsou-li terminologizovány. „Jestliže se i přes to vyskytnou, jde o aktualizované, popř. nevhodné užití.“ (Čechová et al., 1997, s. 110)

V německém výchozím textu se objevila:

- a) deminutiva označující malý rozměr:

*Ich weiß, ihr wollt diese **Tierchen** eigentlich nicht noch sehen, aber holt euch eine gute Lupe!* (O: s. 116)

¹⁴ Vedeme v redakci spor o tom, zda je správná podoba Facebook, nebo facebook. Můžete nás rozsoudit? In: Jazyková poradna. Zajímavé dotazy. Ústav pro jazyk český. Akademie věd České republiky [online]. [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://ujc.avcr.cz/jazykova-poradna/zajimave-dotazy/200101-zajimave-dotazy-facebook.html>

*Ein leichter Schädlingsbefall kann mit einem in Reinigungsalkohol getunkten **Wattestäbchen** behandelt werden, indem man die Schädlinge damit gründlich vom Blatt entfernt.* (O: s. 123)

b) deminutiva vyjadřující kladný citový vztah mluvčího:

*Außerdem haben meine **Pflänzchen** mich einen bewussteren Umgang mit Licht gelehrt.* (O: s. 233)

c) formální deminutiva (tj. výrazy s deminutivní formou, ale nedeminutivním významem) ve formě intenzifikátoru:

*Mit ein **bisschen** Wissen und einer Prise Interesse kann nicht viel schiefgehen.* (O: s. 73)

Co se týče deminutiva *Tierchen*, rozhodla jsem se na první pohled pro méně tradiční řešení:

a) *Vím, že se na tyto **breberky** nechcete dívat zblízka, ale vezměte si k ruce dobrou lupu!*
(P: ř. 219)

Německému slovu *Tierchen* by v češtině odpovídala zdrobnělina slova *zvíře*, tedy *zvířátko*. Autorka však v překládaném úryvku hovoří o škůdcích, tedy o broucích. Přestože se jedná o živočichy, tj. zvířata, je možné, že by pro většinu lidí výraz *zvířátko* působil v tomto kontextu nepatřičně a že by mohl nést emocionální význam. V komunitě milovníků rostlin se v kontextu škůdců často hovoří o *breberkách*. SSJČ pod tímto pojmem chápe veš, po bližším zkoumání tohoto slova v korpusu jsem ale došla k závěru, že se význam nyní blíží spíše malému tvorovi či malému broukovi. Dle mého názoru se navíc jedná o výraz, kterému budou rozumět všechny věkové skupiny, proto se domnívám, že z pragmatického hlediska je tato volba adekvátní.

U deminutiv vyjadřující kladný citový vztah mluvčího jsem ve většině případů deminutivní příponu promítla i do českého protějšku, který je tudíž stejně stylisticky příznakový jako německý výraz:

b) *Kromě toho mě moje **rostlinky** naučily, jak vědomě zacházet se světlem (...)* (P: ř. 379)

Výraz *bisschen* je intenzifikátor s deminutivní formou, jehož deminutivní platnost je přinejmenším sporná. Důvodem je především ten, že jej nelze odvodit od nedeminutivního základu. Dle Káňi (2016) se za „zdrobnělé nebo mazlivé výrazy považují především slova s typickými německými deminutivními sufixy (-chen, -lein, -erl, -i). Tvary s těmito sufixy, ke kterým není základ (*Kaninchen, Mädchen, Schmankerl*) nebo se od něho významově vzdáleny¹⁵ (*Fräulein, Häferl*) se za deminutiva považují taktéž, avšak ne tak jednoznačně.“ (Káňa, 2016, s. 38) Obecně se uvádí, že čeština má větší repertoár zdrobnělin než němčina, proto německému výrazu *bisschen* mohou v češtině odpovídat výrazy, které jsou různě stylisticky příznakové, např. *maličko, malinko, malililinko, trochu, trošičku, trošilinku* atd. Slovo *bisschen* je tu však součástí delší vazby, která v němčině tvoří paronomázií, tj. dochází k hromadění podobně znějících slov, čímž vzniká určitá libozvučnost:

*Mit ein **bisschen Wissen** und einer **Prise Interesse** kann nicht viel schiefgehen.* (O: s. 73)

Mým cílem bylo promítnout tuto básnickou figuru do češtiny, proto jsem pro německé slovo *bisschen* zvolila český protějšek nezdrobnělý, totiž substantivum *trocha*, které je součástí ustálené vazby *s trochou něčeho*. V celé vazbě tak vznikla libozvučnost mezi slovy *trochou – špetkou a znalostí – zájmu*.

*Pravdou zůstává, že s **trochou znalostí a špetkou zájmu** toho nemůžete příliš pokazit.* (P: ř. 4)

V některých případech byl český protějšek německého neutrálního slova slovo zdrobnělé:

1) *Die **kleinen** weißen Viecher mit ihren Fühlern und vielen Beinen lassen sich leicht auf den Blättern erkennen.* (O: s. 121)

*Je jednoduché na listech rozpoznat tyto **malinkaté** tvory s mnoha nohami a tykadly.* (P: ř. 316)

2) *Die **winzig kleinen** Fadenwürmer oder Nematoden sind ein wahrer Segen für Zimmerpflanzeneltern.* (O: s. 119)

¹⁵ Poznámka: chyba v citaci, správně: nebo jsou od něho významově vzdáleny

Maličké parazitické hlístice neboli nematody jsou opravdovým požehnáním pro všechny „pěstouny“. (P: ř. 275)

- 3) *Die Nematoden können sich nach einiger Zeit am Boden der **Gießkanne** absetzen, rührt das Wasser deshalb auch während des Gießens bitte regelmäßig um.* (O: s. 119)

*Myslete na to, že se po nějaké době mohou hlístice usadit na dno **konvičky**, nezapomeňte proto vodu během zalévání pravidelně promíchat.* (P: ř. 289)

V prvních dvou případech se jedná o vyjádření malého rozměru analyticky, tj. použitím adjektiva *klein* či dokonce *winzig klein*. Zvolila jsem proto český protějšek zdrobnělý, jelikož si myslím, že je tato alternativa pro češtinu přirozenější. Ve třetím případě jsem zvolila pro německé neutrální kompozitum české substantivum zdrobnělé. Výběr byl spíše subjektivní a motivován pragmatikou – domnívám se, že by si čtenář pod pojmem *konev* představil velkou zahradní konev, zatímco pokojové rostliny se spíše zalévají menší konví, tedy *konvičkou*. V korpusu měl navíc výraz *konev* 352 výskytů, zatímco *konvička* 423 výskytů.

3.3.2 Syntaktická rovina

Nominalizace a verbalizace

Obecně se uvádí, že němčina má tendenci k nominálnímu vyjádření, zatímco čeština je naopak slovesnější. V některých případech jsem se rozhodla pro převod nominálnosti, aby český text zněl přirozeně pro cílového čtenáře. K tomuto kroku jsem se uchýlila zejména v případě seznamů v úseku textu zabývajícím se škůdci (O: s. 117-122) – je nutno uvést, že autorka položky na seznamu často nepojmenovává konzistentně, v některých případech uvádí pouze pojmy, v jiných však užívá celých vět (např. autorka v seznamu na s. 117 výchozího textu uvádí položku rozkazovací větou *Überwässert eure Pflanzen nicht*, poslední položka však nese název *Überfüllung*). Rozhodla jsem se názvy položek rozvolnit a verbalizovat, čímž jsem docílila větší konzistentnosti.

Je nutno říct, že jsem se v případě seznamu týkajícího se míst, kde si člověk lze koupit pokojové rostliny (O: s. 77-82), rozhodla pro formát položek ve tvaru substantiv. K tomuto kroku jsem se uchýlila proto, že by se v případě verbalizace neustále opakovalo sloveso

nakupovat (např. *nakupujte v hobbymarketech, nakupujte v bazarech, nakupujte na sociálních sítích*).

Kvůli snaze verbalizovat položky na seznamu došlo v některých případech k nutné intelektualizaci. V následujícím příkladu jsem se na základě interpretace rozhodla přidat sloveso, které může působit v daném kontextu méně formálně až hovorově. Vzhledem k potenciálnímu příjemci a nutnosti přeložit text atraktivním způsobem se však domnívám, že je intelektualizace na tomto místě oprávněna:

Gelbtafeln (O: s. 119) -> *Vsad'te na žluté leповé desky* (P: ř. 272)

Intelektualizace se projevila i v případě, že jsem se pokusila verbalizovat německou vazbu a zároveň zachovat popis pracovního postupu. Text je určen úplným začátečníkům, a proto se domnívám, že intelektualizace a s tím související snaha zjednodušit čtenáři postup, je zde rovněž oprávněná:

Für die Anwendung werden die Nematoden in Wasser gelöst (...) (O: s. 119)

Hlístice se používají tak, že se rozpustí ve vodě (...) (P: ř. 285)

Dvojtečka

„Dvojtečka se používá pro uvozování výčtu a přímé řeči (citace), pro signalizaci vysvětlení/odůvodnění (ve smyslu výrazů totiž, tj., a to, neboť atp.), pro označení poměru a dělení, pro zápis měřítka map, k vyjádření sportovního skóre, pro zápis časových údajů nebo mezi popisem a vlastním údajem ve formulářích, nejsou-li odlišeny jinak, a při zápisu bibliografických údajů.“¹⁶

Ve výchozím textu se dvojtečka nejčastěji objevuje:

- a) K uvození výčtu:

¹⁶ *Internetová jazyková příručka* [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 16. 4. 2022. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Check-up: Schaue auf allen umstehenden Pflanzen nach Schädlingen, um zu überprüfen, wie weit sich der Befall ausgebreitet hat. (O: s. 122)

b) K signalizaci vysvětlení či odůvodnění:

Die Pflanzenlampen, die ich für sie aufgestellt habe, haben eine genauso große Wirkung auf mich: Sie geben mir Energie und machen mich wach, wenn ich an manchen Tagen keine Kraft habe. (O: s. 233)

c) Ke znázornění příkladů:

Ebenfalls luftreinigend sind zum Beispiel: (O: s. 234)

V případě uvození výčtů jsem se rozhodla dvojtečku zachovat. I v tomto případě se objevila nekonzistentnost, jelikož autorka většinu výčtů uvádí dvojtečkou, vzácněji tak ale činí pomlčkou (O: s. 117). Rozhodla jsem se pro konzistentní řešení a pomlčku jsem nahradila vždy dvojtečkou:

Überprüft eure Pflanzen regelmäßig auf Schädlinge – wie gesagt, möglich mindestens einmal pro Woche. (...) (O: s. 117)

Kontrollujte rostliny pravidelně na přítomnost škůdců: Jak už bylo řečeno, zkontrolujte rostliny, pokud možno, minimálně jednou týdně. (P: ř. 229)

Stejná nekonzistentnost se objevila i v případě části textu pojednávající o škůdcích (O: s. 115-123). Autorka o škůdcích hovoří ve formě medailonku, každému je věnován jeden odstavec a název škůdce není většinou oddělen od zbytku věty. Přesto v jednom případě oddělila název škůdce dvojtečkou – je možné, že se jednalo o chybu. Rozhodla jsem se zachovat obvyklý formát a název škůdce rovnou začlenit do věty:

Springschwänze: Diese Tierchen erreichen eine Größe von ein bis drei Millimeter und sind weißlich gefärbt. (O: s. 118)

Chvostokoci dosahují velikosti jednoho až tří milimetrů a mají bělavou barvu. (P: ř. 261)

Specifickým případem byl zcela první výčet (O: s. 73-75), ve kterém autorka dává čtenáři několik rad, jak pečovat o rostliny. V tomto případě se nejedná o klasický výčet po položkách, autorka v něm spíše zdůrazňuje svůj názor a položky nemají konzistentní formu

(např. čtvrtá položka je ve formě rozkazovací věty a pátá položka ve formě tázací věty), proto jsem se zde rozhodla se odchýlit od užívání dvojtečky a zkopírovat strukturu originálu.

Podle Internetové jazykové příručky¹⁷ je možné psát po pomlčce jak velké, tak malé písmeno. V případě výčtu jsem se uchýlila k psaní velkého písmene, ale pokud dvojtečka pouze signalizovala vysvětlení, tak jsem se rozhodla pro písmeno malé. V případě, že dvojtečka signalizovala vysvětlení či odůvodnění, jsem:

a) Věty zcela rozdělila:

Die winzig kleinen Fadenwürmer oder Nematoden sind ein wahrer Segen für Zimmerpflanzeneltern: Sie können viele verschiedene Schädlingsarten, die ihre Larven in der Erde ablegen, effektiv bekämpfen. (O: s. 119)

Maličké parazitické hlístice neboli nematody jsou opravdovým požehnáním pro všechny „pěstouny“. Mohou totiž účinně zneškodnit různé druhy škůdců, jejichž larvy žijí v substrátu (P: ř. 275)

b) Rozdělila do věty vedlejší:

Generell gilt beim Kauf im Internet immer: Lest euch vorher Bewertungen von anderen Kunden durch, um eine Ahnung davon zu bekommen, ob ihr bei diesem Händler ohne Bedenken kaufen könnt. (O: s. 81)

Obecně při nákupu na internetu platí, že byste si nejdřív měli přečíst hodnocení jiných zákazníků, abyste zjistili, jestli u konkrétního prodejce můžete nakupovat bez obav. (P: ř. 127)

c) Nahradila pomlčkou:

¹⁷ Internetová jazyková příručka [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 16. 4. 2022. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Gerade als neue Pflanzenmama hat mir das Fachwissen der Mitarbeiter sehr geholfen: Ob es nur der Name der ausgesuchten Pflanze ist, die Lichtbedingungen, die sie braucht, oder Dünge- und Gießempfehlungen – zu alledem solltest du in diesen Läden eine Antwort bekommen. (O: s. 77)

Když jsem s pokojovkami začínala, tak mi odborné znalosti zaměstnanců moc pomohly – ať už jsem potřebovala znát název vybrané rostliny, nároky na světelné podmínky nebo doporučení, jak často ji zalévat či hnojit, s tím vším by vám měli být schopni poradit. (P: ř. 88)

Pomlčka

Podle Internetové jazykové příručky¹⁸ bývá pomlčka „užívána ve funkci oddělování částí projevu, vyjádření rozsahu, vztahu nebo vyznačení přestávky v řeči, také k uvození přímé řeči a pro vyjádření celého čísla při psaní peněžních částek.“ Obvykle se používá místo čárky tehdy, když chceme výrazněji oddělit dvě věty.

Pomlčku ve výchozím textu jsem nepřeváděla vždy totožným způsobem. Někdy jsem využila jiného interpunkčního znaménka – konkrétně jsem dlouhé souvětí oddělené pomlčkou rozdělila na dvě věty:

Außerdem solltest du gut auf den Zustand der Pflanzen achten – weil Baumärkte keine Fachplanzengeschäfte sind, kommt die Pflege dort manchmal zu kurz, und das sieht man den Pflanzen an. (O: 78)

Navíc byste měli pořádně zkontrolovat stav rostliny. Hobby markety totiž nejsou specializovanými obchody zaměřující se pouze na pokojové rostliny, proto tam často péče o rostliny pokulhává, což je na samotných rostlinách znát. (P: ř. 102)

¹⁸ Internetová jazyková příručka [online] (2008–2021). Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Cit. 16. 4. 2022. <<https://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Pomlčku jsem se rozhodla zachovat v případě vsuvky, jelikož by jinak věta mohla na čtenáře působit matoucím dojmem, zejména v případě velmi rozvitého souvětí. Pokud bychom v následujícím souvětí nahradili pomlčky čárkami, nejspíš by to vedlo k nepřehlednosti:

Da ich die Erfahrung gemacht habe, dass in den meisten Baumärkten die Beratung zu Zimmerpflanzen recht dürftig ist, empfehle ich, am besten vorher – oder notfalls im Markt, wenn du eine Traumpflanze entdeckst – selbst zu recherchieren, welche gängigen Pflanzen für dein Zuhause ideal wären und welche Pflege sie brauchen. (O: s. 78)

(...) Proto vám doporučuji si před nákupem – nebo v nejhorším případě na místě, pokud objevíte nějakou tu vysněnou rostlinu – vyhledat, jakým běžným rostlinám se nejvíc bude dařit u vás doma a jaké mají nároky na péči. (P: ř. 100)

Někdy jsem oddělovala věty pomlčkou záměrně, přestože ve výchozím textu pomlčka nebyla. K tomuto kroku jsem se uchýlila například tehdy, kdy po souvětí následovala další věta, která by v případě oddělení tečkou nepůsobila celistvě – přesto ale nepřipadalo v úvahu oddělit věty od sebe čárkou, jelikož by pak nepůsobily jako dva samostatné celky, proto byl nejlepší kompromis věty výrazně oddělit pomlčkou:

Kontaktgifte dagegen führen schnell zum Erfolg, haben aber keine langfristige Wirkung. Außerdem besteht wie erwähnt die Gefahr, dass manche Schädlinge, die sich zum Beispiel in Blattachsen oder Ritzen verstecken, nicht in Kontakt mit dem Gift kommen und überleben. (O: s. 123)

Kontaktní postřiky zaručují rychlý úspěch, nepůsobí ale dlouhodobě. Kromě toho hrozí již zmiňované nebezpečí – totiž to, že se někteří škůdci, kteří se schovávají například v paždí listu či ve štěrbinách, nedostanou do styku s postřikem a mohou tak přežít. (P: ř. 360)

Spojování a rozdělování vět

Často bylo potřeba ve výchozím textu spojit či rozdělit věty. Důvodem pro tyto změny byla jak snaha přizpůsobit se českému slovosledu, tak snaha o nutnou intelektualizaci s ohledem na cílového čtenáře.

Pokud to bylo možné, tak jsem se pokusila poměr mezi větami v překladu neměnit a zachovat tak původní poměr z výchozího textu. Autorka v některých případech tvořila určitý kontrast mezi informacemi nebo tyto informace rozdělila do dvou vět, aby je vyzdvihla. V tomto případě jsem její záměr v překladu také zachovala:

***Pflanzenshopping ist toll!** Es gibt kaum etwas Schöneres, als durch eine gute Gärtnerei zu laufen, in den Regalen und auf den Tischen mit den vielen Pflanzen zu stöbern, ein Traumexemplar zu entdecken und es stolz mit nach Hause zu nehmen. **Fast genauso toll** ist es, auf einer Raritätenwebseite eine seltene Pflanze vor anderen Liebhabern zu ergattern. (O: s. 76)*

***Nakupování rostlin je skvělá zábava!** Není skoro nic lepšího než se procházet po dobře vybaveném zahradnictví, šmejdít po stolech a regálech plných rostlin, narazit na vysněný kousek a donést si ho pyšně domů. **Skoro stejně zábavné** je si od podobného nadšence do rostlin koupit na internetových stránkách zaměřujících se na prodej neobyčejných rostlin nějakou tu raritku, tedy vzácnou rostlinu. (P: ř. 56)*

Věty jsem v některých případech rozdělila i pokud byly ve výchozím textu spojeny pomlčkou:

Außerdem solltest du gut auf den Zustand der Pflanzen achten – weil Baumärkte keine Fachplanzengeschäfte sind, kommt die Pflege dort manchmal zu kurz, und das sieht man den Pflanzen an. (O: s. 78)

Navíc byste měli pořádně zkontrolovat stav rostliny. Hobby markety totiž nejsou specializovanými obchody zaměřující se pouze na pokojové rostliny, proto tam často péče o rostliny pokulhává, což je na samotných rostlinách znát. (P: ř. 102)

Někdy jsem naopak dvě úzce související věty oddělila pomlčkou, nikoli tečkou – čárka by v tomto případě obě věty nerozdělila dostatečně výrazně, ale zachování rozdělení dvou vět tečkou by mohlo působit nekoherentně a rozkouskovaně, proto byla pomlčka ideálním řešením:

Es gibt eine Reihe von sehr guten Pflanzenwebseiten, auf denen ihr eure grünen Lieblinge ohne Bedenken bestellen könnt. Die Online-Auftritte von Gartencentern, Baumärkten oder renommierten Fachhändlern sind eine sichere Wahl. (O: s. 79)

Existuje řada skvělých internetových stránek, kde si můžete objednat svého zeleného oblíbence bez rozmyšlení – sázkou na jistotu jsou webové stránky zahradnictví, hobby marketů nebo vyhlášených specializovaných obchodů. (P: ř. 119)

V případě informačně kondenzované věty jsem se rozhodla věty rozdělit do dvou nezávislých vět:

Online-Marktplätze sind eine großartige Fundgrube für alle Pflanzen von gängig bis rar und damit ein toller Ort für Pflanzenneulinge wie auch für Liebhaber und Sammler. (O: s. 80)

Online bazary, tzv. marketplaces jsou skvělým způsobem, jak sehnat různé rostliny, od běžných až po vzácné. Proto je to ideální místo nejen pro začátečníky, ale i pro nadšence a sběratele. (P: ř. 138)

Vzácněji jsem se rozhodla ze stylistických důvodů změnit pořadí vět, zejména pokud byla vedlejší věta důvodová umístěna v německém výchozím textu na začátek. Myslím si, že je tato změna pro českého čtenáře přirozenější, navíc je pak celá věta přehlednější:

Weil sie aus den Tropen kommen, gedeihen sie besonders gut bei einer Luftfeuchtigkeit ab siebzig Prozent und einer Temperatur von dreiundzwanzig Grad Celsius. (O: s. 122)

*Pocházejí z tropů, **proto** se jim daří především ve vlhkém prostředí se vzdušnou vlhkostí vyšší než sedmdesát procent a s teplotou kolem třidvaceti stupňů. (P: ř. 330)*

3.3.3 Morfologická rovina

Konstrukce s participiem I

Participium I může být buď non-finitním tvarem, nebo adjektivem. Podle Junga (1980) se v němčině participiu také říká *Mittelwort*, jelikož je odvozené ze slovesa (konkrétně je

nefinitním slovesem), deklinuje se však jako adjektivum, navíc má jak nominální, tak verbální vlastnosti, zaujímá tedy pozici mezi slovesem a adjektivem. (Jung, 1980, s. 198) Česká participia můžeme dělit několika způsoby. Cvrček (2015) rozlišuje přičestí minulé (činné, l-ové) a přičestí trpné (n/t-ové) (Cvrček, 2015, s. 248), zatímco Karlík (2017) se přiklání k podrobnějšímu dělení participií na verbální participia (do kterých řadí l-ové verbální, n/t-ové verbální, cí-ové verbální a ší-ové verbální participium) a adjektivní participia (do kterých řadí l-ové adjektivní, n/t-ové stavové, cí-ové adjektivní a ší-ové verbální participium).¹⁹

Do češtiny můžeme participium I přeložit přechodníkem nebo vztaznou větou, já jsem se však rozhodla variantu přechodníku nevyužít, jelikož by vazba působila příliš formálně a knižně, což je vzhledem k cílové skupině čtenářů neadekvátní.

Nejčastěji jsem participium převáděla:

- 1) Vynechávkou (za účelem vyhnoutí se pleonasmu v případě, že bylo ve výchozím textu participium užito nadbytečně):

*Dazu muss ich noch nicht einmal etwas einkaufen – allein durch die vielen schönen Pflanzen zu spazieren, die gute Luft zu riechen, interessant **aussehende** Exemplare anzufassen und mich an ihrer aufregenden Vielfalt zu erfreuen tut meinem Kopf unglaublich gut. (O: s. 77)*

*Přitom nemusím nic nakupovat – už jen se procházet mezi všemi těmi krásnými rostlinami, cítit ten příjemný vzduch, osahat si zajímavé **(0)** exempláře a obdivovat tu vzrušující rozmanitost mi dělá psychicky dobře. (P: ř. 71)*

- 2) Cí-ovým verbálním participiem:

¹⁹ Petr Karlík (2017): PARTICIPIUM. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/PARTICIPIUM> (poslední přístup: 17. 4. 2022)

*Die in der Erde **lebenden** Larven sind bis zu fünf Millimeter lang, ihr Körper ist farblos mit einem schwarzen Kopf.* (O: s. 118)

*Jejich larvy **žijící** v substrátu mají bezbarvé tělo a černou hlavu a měří až pět milimetrů.* (P: ř. 253)

3) Přídavným jménem:

*Wenn allerdings sehr viele Larven im Substrat sind, knabbern sie stattdessen die **lebenden** Wurzeln an.* (O: s. 118)

*Pokud se ale larvy v substrátu přemnoží, začnou si pochutnávat na **živých** kořenech rostlin.* (P: ř. 255)

4) Opisem vedoucím k nutně explicitnější vazbě:

*Die ausgesogenen Zellen sind anfangs gelblich gefärbt, später werden sie aufgrund der **eindringenden** Luft silbrig weiß.* (O: s. 120)

*Vysáté buňky se nejdřív zbarvují dožluta, po nějakém čase **do nich však pronikne vzduch**, čímž získají stříbrně bílou barvu.* (P: ř. 310)

5) Vztažnou větou:

LUFTREINIGENDE PFLANZEN (O: s. 234)

ROSTLINY, KTERÉ ČISTÍ VZDUCH (P: ř. 388)

Neosobní konstrukce

Ve výchozím textu se vyskytly neosobní konstrukce, konkrétně věty s *man*, *es* a *es gibt*.

Neurčitý podmět *man* prisuzuje predikátem věty nějaký děj nebo stav nepojmenované osobě, skupině osob nebo člověku obecně. Účelem je vysunutí samotného faktu děje do popředí komunikátu a personický subjekt pojmout zcela všeobecně nebo ho anonymizovat a odsunout do pozadí. Subjekt proto může být všeobecný nebo anonymizovaný. Aktivní konstrukce s *man* je významově blízká opisnému pasivu, vyskytuje se častěji v hovorovém

jazyce. (Povejšil, 1992, s. 99) Dle Štíchy (2015) všeobecnému subjektu v češtině odpovídá forma reflexivní nebo 3. os. pl., v případě anonymizovaného subjektu je český protějšek reflexivním deagentivem, 1. os. pl. nebo 3. os. pl. Ve spojení německého *man* s modálním slovesem odpovídá český protějšek predikativním výrazům jako *je/není třeba*, *je/není nutno*, *je/není možno*. (Štícha, 2015, s. 247) Konstrukce s *man* jsem nejčastěji převáděla:

1. 2. os. pl.:

Mit solchen Insektiziden läuft man nicht Gefahr, eine Stelle vergessen zu haben, an der Schädlinge überleben können. (O: s. 123)

U systémových insekticidů nehrozí, že zapomenete ošetřit nějakou část rostliny, na které by stále mohli přežívat škůdci. (P: ř. 357)

2. Všeobecným podmětem člověk:

Freunde, die mich besuchen kommen, bemerken häufig den frischen »Geruch der Natur«, diese Mischung aus Erde, leicht süßlichem Blütenduft und feuchterer Luft, als man es von Häusern oder Wohnungen mit weniger Pflanzen gewohnt ist. (O: s. 233)

Když se na návštěvu staví kamarádi, často poznamenají, že cítí tu čerstvou „vůni přírody“ – směs zeminy, lehce nasládlého aromatu květů a vlhčího vzduchu, než na který je člověk zvyklý z domů či bytů s menším počtem rostlin. (P: ř. 371)

3. Formou reflexivní:

Weil sie eine abführende Wirkung hat, kann man das Gel der Aloe Vera auch bei Verstopfungen einnehmen. (O: s. 235)

Díky svým projímavým účinkům se navíc může gel z aloe vera pozřít i v případě zácpy. (P: ř. 416)

Dále Helbig a Buscha (2017) uvádějí, že německé zájmeno *es* plní funkci zájmena, korelátu, formálního podmětu a předmětu a tzv. *Platzhalter*, čímž umožňuje příslovečnému určení či podmětu stát o jednu pozici za finitním slovesem. Dle Štíchy (2015) se může vyskytovat v nečleněné predikaci, tedy v takové, kterou je charakterizováno nečleněné okolí, prostředí,

v němž se autor výpovědi nachází nebo o němž vypráví. Může plnit funkci formálního predikátu v německých protějšcích českých jednočlenných vět.

Ve výchozím textu se *es* vyskytovalo nejčastěji ve formě formálního podmětu, přičemž v cílovém textu je podmět nevyjádřený:

Es beruhigt die Haut bei Problemen wie Neurodermitis und Schuppenflechte und hilft gegen Verbrennungen und Sonnenbrände. (O: s. 235)

Dokáže zklidnit pokožku sužovanou atopickým ekzémem či lupénkou a zároveň léčí popáleniny a spáleniny od slunce. (P: ř. 415)

Vazba *es gibt* se využívá v němčině ke znázornění nějaké existence, tj. že na světě, v lidské společnosti vůbec nebo v určité společnosti určité doby se něco vyskytuje nebo nevyskytuje. Užití existenciálních sloves *sein* a *existieren* je v němčině podstatně omezeno, proto se němčina uchyluje k vazbě *es gibt* nebo *bestehen*. V češtině tomu odpovídají existenciální slovesa *být* a *existovat*. (Štícha, 2015, s. 487)

Vazbu *es gibt* jsem nejčastěji převáděla:

- 1) Slovesem *najít/nalézt/natrefit/narazit* s modulací a převodem na osobní konstrukci:

Es gibt rund siebzig verschiedene Arten in diversen Formen und Farben (...) (O: s. 237)

Můžete nalézt přibližně sedmdesát různých druhů sansevierií ve všemožných tvarech a barvách. (P: ř. 444)

- 2) Slovesem *být*, respektive jeho negací:

Es gibt kaum etwas Schöneres, als durch eine gute Gärtnerei zu laufen, in den Regalen und auf den Tischen mit den vielen Pflanzen zu stöbern, ein Traumexemplar zu entdecken und es stolz mit nach Hause zu nehmen. (O: s. 76)

Není skoro nic lepšího než se procházet po dobře vybaveném zahradnictví, šmejdít po stolech a regálech plných rostlin, narazit na vysněný kousek a donést si ho pyšně domů. (P: ř. 56)

3) Slovesem *existovat*:

Es gibt eine Reihe von sehr guten Pflanzenwebseiten, auf denen ihr eure grünen Lieblinge ohne Bedenken bestellen könnt. (O: s. 79)

Existuje řada skvělých internetových stránek, kde si můžete objednat svého zeleného oblíbence bez rozmyšlení (...) (P: ř. 119)

Pasivum

Němčina rozlišuje *Vorgangspassiv* (tzv. *werden-Passiv*) a *Zustandspassiv* (tzv. *sein-passiv*). (Helbig a Buscha, 2017, s. 145-155) Čeština rozlišuje pasivum zvrtné (vyjádřeno reflexivem) a opisné (vyjádřeno opsaným tvarem). (Karlík et al., 2012, s. 248)

Dle Povejšila (1992) není ve většině případů německých pasivních konstrukcí vyjádřen agens, obdobná situace nastává dle něj i v češtině. Pokud je v němčině agens uveden, tak tomu tak je převážně v případě vazeb s tranzitivním slovesem a osobním pasivem, připojen je pak nejčastěji předložkami *von* a *durch*. V češtině není agens vyjádřen v reflexivních pasivních konstrukcích.

Obecně se uvádí, že se pasivum vyskytuje spíše v odborných textech, což se prokázalo i v případě výchozího textu, který je předmětem této bakalářské práce. Právě kvůli skutečnosti, že se jedná o populárně naučný text určen i mladším čtenářům (ve věku 20–35 let), je potřeba si dobře rozmyslet, zda je nutné pokaždé převádět německé pasivum českým trpným rodem. Domnívám se, že by v některých případech tato volba mohla působit upjatě, dokonce až strojeně a příliš formálně.

Ve výchozím textu se objevoval převážně *Vorgangspassiv*, který jsem se rozhodla nepřevádět vždy pasivem do češtiny. V tomto případě jsem se uchýlila k modulaci a transpozici, tedy k převodu na aktivní slovesný rod:

Außerdem werden so in der Folgezeit auch ungebetene Gäste vernichtet, die zum Zeitpunkt des Besprühens noch nicht geboren waren. (O: s. 123)

Navíc během doby působení **zahynou** i nevitání hosté, kteří se v době ošetření rostliny ještě nevylihli. (P: ř. 358)

V ojedinělých případech byl k *Vorgangspassiv* připojen agens buďto předložkou *durch* nebo předložkou *von*.

A) *Blätter, die durch das Gift geschädigt wurden, kräuseln oder rollen sich ein und bilden gelbe Flecken.* (O: s. 121)

B) *Dabei werden einige Bestandteile des Mittels von der Pflanze aufgenommen und bleiben meistens etwa zwei bis drei Wochen lang im Gewebe der Pflanze.* (O: s. 123)

V prvním případě jsem agens připojila instrumentálem, v druhém případě jsem vazbu opět převedla na aktivní slovesný rod:

A) *Listy poškozené jedem jsou pokroucené či srolované a objevují se na nich žluté fleky.*
(P: ř. 327)

B) *V případě systémových postřiků rostlina některé jeho složky absorbuje a ty pak v jejích tkáních zůstávají obvykle dva až tři týdny.* (P: ř. 355)

Německé *Vorgangspassiv* jsem v některých případech převáděla českým pasivem opisným:

Liegt das nicht vor, wird sie vom Zoll entweder an den Versender zurückgeschickt oder zerstört. (O: s. 82)

Pokud tento dokument bude chybět, bude rostlina celníky vrácena nebo zničena. (P: ř. 185)

Většinou jsem však pasivní vazbu do češtiny ze stylistických důvodů nekopírovala a raději jsem se uchýlila k již zmiňovanému převodu na rod činný.

V menší míře bylo možné zpozorovat *Zustandspassiv*, který jsem nejčastěji převáděla příčestím trpným:

Gieße sie in dem Fall so, dass die Erde gründlich durchtränkt ist. (O: s. 239)

V tom případě rostlinu zalejte tak, aby byl celý substrát zvlhčen. (P: ř. 487)

Modální slovesa

Ve výchozím textu se hojně vyskytovala modální slovesa. „České modální sloveso *muset* a německá modální slovesa *müssen*, *wollen* a *sollen* mohou mít různé významy.“ (Štícha, 2015, s. 117)

Konkrétně se však zaměřím na modální slovesa *müssen*, *sollen* a *können*, jelikož se v originálu objevovala nejčastěji.

Modální sloveso *müssen* může mít několik významů, např. význam „potřebnostní“, význam „volní“ či význam „nutnostní“. (Štícha, 2015, s. 117) Z direktivní funkce textu plyne, že se sloveso *müssen* bude vyskytovat v textu často.

Prímým ekvivalentem slovesa *müssen* je české sloveso *muset*, k čemuž jsem se uchýlovala nejčastěji:

*Weil ihre dicken, harten Blätter gute Wasserspeicher sind, **muss** man sie sehr selten gießen.* (O: s. 237)

*Jejich tvrdé a tlusté listy dokážou efektivně uchovávat vodu, proto je **ne**musíte zalévat příliš často.* (P: ř. 450)

Jindy jsem sloveso *muset* nevyužila a zvolila si místo toho jiné alternativy, které přispívaly k větší jazykové pestrosti textu:

- 1) Rozkazovací způsob (direktivní funkce):

*Der behandelte Boden **muss** nun über einen Zeitraum von zwei bis drei Wochen konstant feucht gehalten werden, Staunässe solltet ihr jedoch vermeiden.* (O: s. 120)

***Udržujte** v průběhu následujících dvou až tří týdnů substrát neustále vlhký, vyhněte se však přemokření.* (P: ř. 290)

- 2) *Je potřeba:*

*Außerdem **müsst** ihr euch bewusst sein, dass in den allermeisten Fällen der Händler die Pflanze auswählen wird, die euch zugeschickt wird, und nicht ihr.* (O: s. 79)

Zároveň **je potřeba** myslet na to, že si v nejčastějších případech rostlinu, kterou dostanete, nevyberete vy, ale vybírá ji samotný prodejce. (P: ř. 129)

Modální sloveso *sollen* odpovídá českému slovesu *mít* jen v menšině případů, nejčastěji mu totiž odpovídá modální sloveso *muset*, dále např. *nesmět* a *nemoci*. Často se ale převádí jinými způsoby.

Sollen jsem převáděla:

- 1) Slovesem *mít* a podmiňovacím způsobem:

Deshalb solltet ihr diese regelmäßig gründlich kontrollieren. (O: s. 120)

(...), proto **byste měli** rostliny důkladně a pravidelně kontrolovat. (P: ř. 308)

- 2) Slovesem *muset*:

Zusätzlich solltet ihr bedenken, dass der Transport aus Ländern außerhalb der EU oftmals lange dauert (...) (O: s. 82)

Kromě toho si musíte uvědomit, že mnohdy trvá dlouho, než k vám dorazí rostlina ze země mimo EU (...) (P: ř. 189)

- 3) Vazbou *je potřeba*:

Hierbei solltet ihr unbedingt vorher darauf achten, woher der Verkäufer kommt (...) (O: s. 81)

(...) tam **je ale potřeba** si dávat pozor na to, odkud prodejce pochází (...) (P: ř. 167)

Modální sloveso *können* vyjadřuje schopnost, možnost nebo svolení. (Helbig a Buscha, 2017, s. 114) V češtině může mít několik protějšků:

- 1) Sloveso *mocht*, respektive jeho negace:

Viele Variegationen können gar nicht durch Samenzucht weitervererbt werden, (...) (O: s. 82)

Mnoho typů panašování se na rostliny **nemohou** geneticky přenést přes semínka, (...) (P: ř. 199)

2) Slovesem *umět*:

Es gibt natürlich noch weit mehr Pflanzenarten, die Schadstoffe aus der Luft filtern können. (O: s. 234)

*Samozřejmě ve skutečnosti najdeme mnohem víc rostlin, které **umí** filtrovat škodlivé látky ze vzduchu.* (P: ř. 395)

3) Slovesem *dokázat*:

Ihre Blätter wie auch ihre Wurzeln können den Schmutz in der Umgebung aufnehmen (...) (O: s. 235)

*(...) její listy, stejně tak jako její kořeny, **dokážou** pohltit nečistoty z okolí, (...)* (P: ř. 407)

4) Úplné vypuštění v případě redundance:

Bevor ich euch die gängigsten Erzfeinde der Zimmerpflanzengärtner vorstelle und erkläre, wie ihr diese erkenne und bekämpfen könnt, möchte ich euch ein paar vorbeugende Maßnahmen nennen. (O: s. 116)

*Než vám představím ty nejčastější úhlavní nepřátele pokojových zahradníků a vysvětlím, jak škůdce poznat a jak proti nim **(0)** bojovat, ráda bych vás seznámila s několika kroky, pomocí kterých můžete škůdcům předejít.* (P: ř. 213)

Funktionsverbgefüge

Dle Helbig a Buschy (2017) se verbonominální vazby neboli *Funktionsverbgefüge* skládají z části nominální (většinou se jedná o substantivum ve čtvrtém pádě nebo o předložkovou vazbu) a funkčního slovesa – společně tvoří sémantickou jednotku a predikát. Většinou je možné celou verbonominální vazbu převést na plnovýznamové sloveso. V češtině můžeme hovořit o verbonominálních predikátech.

Obecně se uvádí, že jsou verbonominální vazby příznakem nominálního stylu a často se užívají v odborných textech. To se potvrdilo i v případě výchozího textu, ve kterém se verbonominální vazby rovněž vyskytly. Rozhodla jsem se nepřevádět každou verbonominální vazbu do češtiny podobným způsobem (tj. verbonominálním predikátem), jelikož by hrozilo, že překlad bude působit strojeně a neobratně. Proto bylo nutné posoudit každou verbonominální vazbu individuálně.

Nejčastějším řešením byl převod na plnovýznamové sloveso. Jak už bylo zmíněno, často je možné převést německou verbonominální vazbu na plnovýznamové sloveso, přičemž nedojde ke ztrátě významu:

*Pflanzen sind seit der Entstehung der Erde ein Teil der Natur – anfangs als einzellige Lebewesen in den Ozeanen, die mittels Fotosynthese **Einfluss auf die Atmosphäre nahmen** (...) (O: s. 73)*

*Rostliny jsou součástí přírody už od samotného vzniku naší planety – v prapočátku nabývaly podoby jednobuněčných organismů v oceánech, které fotosyntézou **ovlivňovaly** naši atmosféru (...) (P: ř. 5)*

*Uns mutwillig Schädlinge nach Hause zu holen und unsere eigenen grünen Lieblinge so möglicherweise **in Gefahr zu bringen** wäre mehr als fahrlässig. (O: s. 117)*

*Bylo by přece pořádně neuvážené si dobrovolně zavléct domů škůdce, a tím případně **ohrozit** naše zelené ratolesti. (P: ř. 226)*

V některých případech jsem se rozhodla se odchýlit od plnovýznamového slovesa a využít sloveso synonymní nebo se uchýlit k modulaci, především ze stylistických důvodů:

*(...), weil sie insgesamt eine interessantere Auswahl als große Märkte und öfter auch seltene Pflanzen **zum Verkauf haben**. (O: s. 79)*

*V Nizozemí mají obecně zajímavější výběr než ve velkých obchodech a často tam **seženete** i vzácné kousky. (P: ř. 124)*

V ojedinělých případech jsem se rozhodla přeložit verbonominální vazbu frazeologismem. Český protějšek je tak nutně expresivnější a explicitnější:

*Das passiert nun mal und sollte dir nicht **den Mut nehmen**.* (O: s. 74)

*To se prostě občas stane a rozhodně by vám to nemělo **sebrat vítr z plachet**.* (P: ř. 17)

3.3.4 Stylistická rovina

Stylová příznakovost

„Z hlediska existence pragmatických složek významu se lexémy mohou dělit na neutrální, tj. nepříznačkové, a příznačkové“. Příznačkové jazykové prostředky jsou takové, které nesou určitý příznak, ať už stylový, dobový, útvary, expresivní atd.²⁰ Mohou to být např. eufemismy, vulgarismy, neologismy, historismy, ale i příznačkový slovosled či opakování stejných slov. „Za neutrální se pokládá lexém spisovný, frekventovaný, stylově a dobově nezabarvený a neexpresivní. Takové lexémy mají v textu univerzální využití. Ostatní lexémy – lexémy s příznakem – jsou příznačkové a jejich užití v textech je limitováno; buď patří do stylové vrstvy určitých textů (termíny do odborných textů, publicismy do publicistiky), nebo jsou prostředkem aktualizace“. (Čechová et al., 1997, s. 122) Je nutno uvést, že vnímání stylové příznačkovosti záleží na příjemci a dané kultuře, navíc se může vnímání příznačkovosti měnit s dobou. Příznačkovost se liší napříč kulturami, na což musí překladatel brát ohled – můžeme například předpokládat, že v německé kultuře budou anglicismy vnímány jako méně příznačkové než v české kultuře.

Ve fiktivním zadání bylo zmíněno, že jsem se rozhodla s ohledem na cílového příjemce přeložit text způsobem, který by působil atraktivně na cílovou skupinu a nevykazoval by známky zastaralosti, ba dokonce upjatosti. Tomuto zadání jsem přizpůsobila lexikum –

²⁰ Marie Krčmová (2017): PŘÍZNAČKOVOST JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: https://www.czechency.org/slovník/PŘÍZNAČKOVOST_JAZYKOVÝCH_PROSTŘEDKŮ (poslední přístup: 17. 4. 2022)

vynechávala jsem formální zájmeno *jenž*, v některých případech (zejména tehdy, když autorka vyjadřuje vlastní postoj) jsem se dokonce rozhodla zachovat hovorové koncovky:

Ich liebe diese Geschäfte vor allem wegen der meist guten Beratung, die man dort bekommt.
(O: s. 77)

*Osobně tyto obchody **miluju** hlavně kvůli mnohdy skvělým radám, které tam člověk dostane.*
(P: ř. 87)

Zároveň jsem často volila spíš hovorovější nebo méně formální variantu slov v daném kontextu (např. *bekommen* – *dostat* místo *obdržet*, *kennenlernen* – *poznat* místo *seznámit se*). Nebránila jsem se ani užití hovorové varianty tam, kde v originálu bylo slovo nepříznačné:

*Irgendwann aber, das weiß ich, wird ein Spathiphyllum in meinem Schlaf- oder **Wohnzimmer** stehen und meine Raumluf verbessern.* (O: s. 238)

*Vím ale jistě, že někdy bude v mé ložnici nebo v mém **obýváku** stát lopatkovec, který mi bude zlepšovat vzduch v místnosti.* (P: ř. 475)

Za zmínku stojí užití slangových pojmů ze světa rostlin, totiž zkratky *pokojevka* a *raritka*. Tyto výrazy se v překladu vyskytly několikrát, často na místech, kde pro ně nebylo ve výchozím textu opodstatnění – rozhodla jsem se pro ně zejména kvůli přiblížení se mladému cílovému čtenáři, jednalo se především o kompenzaci expresivních výrazů výchozího textu, které nebylo možné zachovat. Oba tyto pojmy se v komunitě milovníků rostlin využívají velmi často, nejedná se však o pojmy, které by nebyly srozumitelné i pro laiky. K první zmínce slova *raritka* jsem přidala vysvětlující poznámku v podobě vsuvky. Český protějšek je tak nevyhnutelně explicitnější a delší:

Fast genauso toll ist es, auf einer Raritätenwebseite eine seltene Pflanze vor anderen Liebhabern zu ergattern. (O: s. 76)

*Skoro stejně zábavné je si od podobného nadšence do rostlin koupit na internetových stránkách zaměřujících se na prodej neobyčejných rostlin nějakou tu raritku, **tedy vzácnou rostlinu**.* (P: ř. 58)

Autorka výchozího textu střídá tykání s vykáním – to mi s ohledem na cílového příjemce nepřišlo vhodné (mj. proto, že tykání působí v češtině příznakověji než v němčině), proto jsem se rozhodla tykání zcela eliminovat a pouze vykat, popř. využít inkuzivního plurálu:

*Wo finde **ich** schöne Zimmerpflanzen?* (O: s. 76)

*Odkud si **můžeme** pořídit hezké pokojové rostliny?* (P: ř. 54)

Tam, kde se v originálu vyskytovala slova, která Duden označuje jako *umgangssprachlich*, jsem se rozhodla z větší části zachovat expresivitu:

*Wenn allerdings sehr viele Larven im Substrat sind, **knabbern** sie stattdessen die lebenden Wurzeln an.* (O: s. 118)

*Pokud se ale larvy v substrátu přemnoží, začnou si **pochutnávat** na živých kořenech rostlin.* (P: ř. 255)

V některých případech byl český překlad expresivnější či dokonce barvitější než výchozí text nebo byl vyzdvihnut jiný diferenční rys, zejména při převodu *Funktionsverbgefüge* na české ustálené vazby:

*Gruppierst sie lieber gut, um das Ausmaß eines möglichen Befalls **in Grenzen zu halten**.* (O: s. 117)

*Radši rostliny seskupte v menším počtu, abyste udrželi případné **napadení na uzdě**.* (P: ř. 248)

*Auf den Bildern wirst du immer genau die Pflanze sehen, die du auch erhältst, daher kannst du dir auch selbst **einen guten Eindruck** über den Zustand machen.* (O: s. 80)

*Na fotkách inzerátu uvidíte vždy tu rostlinu, která vám taky bude zaslána, proto si můžete **udělat dobrý obrázek** o jejím stavu (...)* (P: ř. 157)

Výrazy hodnoceny jako *umgangssprachlich* jsem nepřeváděla vždy hovorovými výrazy, někdy jsem je převáděla výrazy neutrálními – tuto ztrátu expresivity jsem se často pokoušela kompenzovat na jiném místě v textu:

*Denn sobald wir einmal Schädlinge in unserem Zuhause haben, kann die Bekämpfung besonders bei vielen Pflanzen **langwierig, aufwendig und schwierig werden**.* (O: s. 116) (expresivita dosažena opakováním více slov znázorňujících náročnost)

*Jakmile se k nám totiž nastěhují škůdci, je jejich likvidace především v situaci, kdy je napadeno více rostlin, **náročný a nákladný běh na dlouhou trať**.* (P: ř. 215) (převod na idiomatickou vazbu)

Autorka v rámci výchozího textu pracuje se specifickou vazbou *Pflanzeneltern*. Při převodu do českého jazyka jsem hledala různé odpovídající protějšky – užívat spojení *rodič rostlin* nepřipadalo v úvahu, jelikož samotný význam slova *rodič* implikuje, že se musí něco skutečně narodit, aby člověk mohl být jeho rodičem. Na druhou stranu se toto spojení vyskytovalo ve výchozím textu ve velkém množství, navíc na něj byla navázána jiná spojení (např. *Pflanzenkinder, grüne Babys*), proto jsem rovnou zavrhlá možnost nivelizace či kompletního vynechání. Nakonec jsem se rozhodla pro slovní hříčku v podobě slova *pěstoun*²¹, jelikož tento výraz v sobě obsahuje význam „starání se o nějaké dítě“ a zároveň má stejný kořen jako slovo *pěstovat*. Slovo jsem v překladu uváděla vždy v uvozovkách, abych signalizovala přenesený význam, v některých případech jsem ho blíže specifikovala substantivem:

*In diesem Kapitel bekommt ihr alles notwendige Wissen für euren Anfang als **Pflanzeneltern**.* (O: s. 73)

*V této kapitole získáte všechny potřebné znalosti k tomu, abyste si úspěšně poradili se začátkem vaší cesty novopečeného „**pěstouna**“ rostlin.* (P: ř. 12)

²¹ Poznámka: Na tento nápad mě přivedla PhDr. Petra Mračková Vavroušová, Ph.D., za což jí moc děkuji!

Ve výchozím textu se vyskytly dokonce i stylistické figury, které bylo potřeba převést do češtiny za účelem zachování stejného účinku:

1) Aliterace:

*Auch mir sind schon ein paar meiner **geliebten grünen** Babys eingegangen (...)* (O: s. 74)

*I mně už pošlo pár mých milovaných **zelených zlatíček** (...)* (P: ř. 15)

2) Hyperbola:

*Die winzig kleinen Fadenwürmer oder Nematoden sind **ein wahrer Segen** für Zimmerpflanzeneltern (...)* (O: s. 119)

*Maličké parazitické hlístice neboli nematody jsou **opravdovým požehnáním** pro všechny „pěstouny“.* (P: ř. 275)

V kapitole Lexikum jsem zmínila, že se autorka často uchýlila k užití anglických spojení či dokonce celých idiomatických frází. Pro češtinu nejsou anglické vazby tak uzuální, proto jsem je převáděla:

a) Českou ustálenou vazbou:

***Cards on the table:** In meinem Urban Jungle hat es bisher keine Friedenslilie gegeben.* (O: s. 238)

***Budu upřímná** – v mé městské džungli dosud žádný lopatkovec nebyl.* (P: ř. 470)

b) Českou vedlejší větou opisnou (s nutnou explicitací):

*Meine Lieblingsgärtnerei ist mein **happy place** (...)* (O: s. 77)

*Moje nejoblíbenější zahradnictví je místem, **kde se cítím opravdu šťastná**, (...)* (P: ř. 70)

c) Zachováním anglické vazby s vložením vnitřní vysvětlivky v podobě překladu:

*Generell gilt bei Pflanzen: **Keep calm and carry on!*** (O: s. 75)

*Obecně platí u rostlin anglické heslo **keep calm and carry on**, **jinými slovy zachovej klid a pokračuj**.* (P: ř. 32)

d) Nahrazením českým výrazem:

Cards on the table: In meinem Urban Jungle hat es bisher keine Friedenslilie gegeben. (O: s. 238)

Budu upřímná – v mé městské džungli dosud žádný lopatkovec nebyl. (P: ř. 470)

Jako příznakové by mohla být vnímaná věta zvolací, která se ve výchozím textu vyskytla jednou. Jednalo se o vyjádření postoje autorky v ironickém duchu, což jsem se pokusila zachovat v překladu. Český protějšek byl delší a explicitnější:

Wie aufschlussreich! (O: s. 75) -> *To je teda opravdu poučné!* (P: ř. 42)

Posledním příznakovým rysem, který bych chtěla okomentovat, je opakování stejného slova v bezprostřední blízkosti za účelem intenzifikace. Pokud se jednalo o ustálenou vazbu, zvolila jsem český ekvivalent vhodný v daném kontextu. V tomto případě se element opakování zcela vytratil, přednost byla dána české idiomatičtější vazbě:

Schritt für Schritt (O: s. 74) -> *po krůčcích* (P: ř. 19)

Ustálené vazby

Jak jsem již zmínila v podkapitole Lexikum, výchozí text je převážně spisovný, ale jazykově pestrý – můžeme v něm najít mnoho ustálených vazeb, které text zpestřují a které mohou být příznakové.

Nejčastěji jsem se pokusila vazbu zachovat či substituovat za vazbu podobnou a podobně příznakovou:

1) *Dennoch hilft ein bisschen Vorwissen immens, um schöne und vielleicht sogar ganz besondere Pflanzen zu finden und das eigene Zuhause mit Leben zu erfüllen.* (O: s. 76)

Přesto ale neskutečně pomáhá mít už nějaké předchozí znalosti, abyste zvýšili pravděpodobnost, že natrefíte na hezké nebo dokonce velmi unikátní rostliny, čímž vdechnete svému domovu život. (P: ř. 64)

2) *Diese Events und Märkte werden vor allem in sozialen Medien beworben – taucht also ein bisschen in die Pflanzen-Community ein und haltet eure Augen offen!* (O: s. 78)

*O konání těchto akcí se často dozvíte na sociálních sítích, zkuste proto proniknout trochu do rostlinkářské komunity a **mít oči na stopkách!*** (P: ř. 114)

3) *Die Online-Auftritte von Gartencentern, Baumärkten oder renommierten Fachhändlern **sind eine sichere Wahl.*** (O: s. 79)

*(...) **sázkou na jistotu** jsou webové stránky zahradnictví, hobby marketů nebo vyhlášených specializovaných obchodů.* (P: ř. 120)

V jednom případě jsem zachovala expresivitu vazby výchozího jazyka, přičemž došlo k transpozici – německé substantivum bylo v češtině přeložené slovesnou vazbou:

*Ab und an könnt ihr sogar mit seltenen Pflanzen rechnen - das ist aber eher **Glücksache.***
(O: s. 77)

*Pokud se na vás **usměje štěstí,** můžete tu a tam dokonce narazit na vzácnou rostlinu.* (P: ř. 81)

Problematická bylo spojení *schwarze Schafe* v německé větě:

*Die Administratoren stecken viel Mühe darein, die **schwarzen Schafe** aufzudecken und schnell aus den Gruppen zu entfernen sowie dafür zu sorgen, dass Käufer ihre Gruppen Ware bekommen oder ihr Geld zurückerhalten.* (O: s. 81)

Nejjednodušším řešením by bylo vazbu převést českým spojením *černá ovce*. Podle korpusových dat a originálních českých textů se toto spojení vyskytuje převážně ve významu *odpadlík rodiny*. Z korpusových dat vyplývá, že se německé spojení *schwarzes Schaf* také nejčastěji vyskytuje v kontextu rodiny, lze jej ale použít i kupříkladu v kontextu nějaké firmy, které se nedaří. Proto jsem se raději rozhodla pro český protějšek méně expresivní, abych se vyhnula případné odlišné konotaci. V tomto případě jsem zároveň explicitovala:

*Zde si můžete být téměř jistí, že vás prodejce neoklame, správci věnují totiž mnoho úsilí tomu, aby objevili **nečestné prodejce** a ty pak obratem ze skupiny odstranili.* (P: ř. 160)

Ve vzácných případech nebylo možné německou vazbu ani zachovat, ani substituovat. Rozhodla jsem se proto význam předat explicitnější větou vedlejší příslovečnou důvodovou:

*Zusätzlich solltet ihr bedenken, dass der Transport aus Ländern außerhalb der EU oftmals lange dauert und die Pflanze sehr **in Mitleidenschaft ziehen** kann. (O: s. 82)*

*Kromě toho si musíte uvědomit, že mnohdy trvá dlouho, než k vám dorazí rostlina ze země mimo EU, **kvůli čemuž se může poškodit**. (P: ř. 188)*

Někdy byl český protějšek obraznější, přestože ve výchozím textu nebyl impulz k užití obrazné ustálené vazby. Jednalo se především o kompenzaci pasáží, ve kterých se nepodařilo obrazný význam příliš zachovat:

*Von Käufen mit solchen Lieferzeiten **rate ich euch also ganz dringend ab**, wenn ihr Freude am Pflanzenshopping haben wollt. (O: s. 82)*

*Pokud si chcete zachovat radost z nakupování rostlin, tak vám **důrazně radím od takovýchto nákupů s dlouhou dobou dodání dát raději ruce pryč**. (P: ř. 193)*

3.3.5 Pragmatická rovina

Německé reálie

Jak říká sám Levý (2012), překladatel se při překladu musí vypořádat s národně a dobově specifickými prvky, které jsou nepochybně spjaty s kulturou výchozího textu. „Překladatelské potíže u národní a dobové specifčnosti vyplývají již z toho, že nejde o uchopitelnou, vydělitelnou složku, ale o kvalitu, která v různé míře prostupuje všechny složky literárního díla: jazykový materiál, formu i obsah.“ (Levý, 2012, s. 109)

V překládaném úryvku bylo nutné se vypořádat s některými prvky, které jsou specifické pro německou kulturu. Někdy jsem volila substituci – v následujícím případě jsem provedla substituci z eur na české koruny. Kromě toho se ve výchozím textu vyskytlo pojmenování typické pro rostliny v německých obchodech. Rozhodla jsem se opět substituovat a využít variantu, se kterou by se setkal český čtenář v českém prostředí:

*Nicht selten steht auf dem Label bloß: **Grünpflanze, 3,99 €**. (O: s. 75)*

*Na cedulce se pak často dočtete jen informaci: **Zelený mix, 99 Kč**. (P: ř. 41)*

Podobně jsem postupovala i v následujícím případě, kdy autorka hovoří o cenách v eurech. Rozhodla jsem se číslovku *sto* převést na *tisíce* jednak kvůli převodu z německých eur na české koruny, ale také protože jsem se opírala o realitu – v českých skupinách zaměřujících se na prodej vzácných rostlin se opravdu pohybují rostliny v řadech tisíců:

*Die Preise können manchmal in die **Hunderte** gehen, aber sie sind in meisten Fällen angemessen im Hinblick auf die Rarität der Pflanze.* (O: s. 81)

*Ceny se někdy pohybují v řádu **tisíců**, což je vzhledem k nedostupnosti dané rostliny často odpovídající.* (P: ř. 163)

Pro substituci jsem se rozhodla i v následujícím případě – autorka hovoří o německých a evropských facebookových skupinách, kde si lze pořídit pokojové rostliny. Tyto skupiny jsou rozšířené i v Česku, některé z nich mají přes 40 tisíc členů²², proto se mi jeví jako vhodné řešení substituovat i zde:

*Auf Facebook gibt es **einige deutschland- und europaweite Gruppen**, in denen Pflanzen verkauft und getauscht werden.* (O: s. 80)

*Na Facebooku je možné najít mnoho **českých i evropských skupin**, ve kterých se prodávají nebo vyměňují rostliny.* (P: ř. 152)

Právě proto, že si jsou německá a česká kultura tak blízké, bylo někdy možné vztáhnout německou realitu i na české prostředí. V následujícím případě autorka hovoří o zahradnictví, které člověk může navštívit dokonce i v neděli. Naráží tím na skutečnost, že téměř všechny německé obchody mají v neděli zavřeno. Přestože toto v Česku neplatí, v neděli také nemá mnoho obchodů otevřeno (zejména třeba služby a menší květinářství), velká zahradnictví nejen v Praze, ale v celém Česku, však otevřeno mají. Proto jsem se rozhodla německou verzi zachovat:

²² viz. facebooková skupina Zelený swap (výměna rostlin): <https://www.facebook.com/groups/242688512885894>

*Viele haben sogar **sonntags** geöffnet. (O: s. 77)*

*Mnoho z nich má dokonce otevřeno v **neděli**. (P: ř. 75)*

Ne vždy se mi podařilo substituovat německou reálii za českou. V jednom případě hovoří autorka o tom, že je aloe vera zmíněna v německé lékařské knize ze 12. století. Bohužel se mi nepodařilo dohledat, zda byla aloe vera takto zmíněna i v české knize, proto jsem reálii ponechala jako v originálu – odůvodnila jsem to zejména tím, že z důvodu blízkosti německé a české kultury bude mít pro českého čtenáře informace podobnou vypovídající hodnotu:

*In **deutschen Medizinbüchern** aus dem zwölften Jahrhundert findet man ebenfalls ihren Namen. (O: s. 234)*

*Zmínku o něm najdete i v **německých lékařských** knihách ze 12. století. (P: ř. 404)*

V případě úseku, který pojednával o místech, kde si lze pořídit pokojové rostliny (O: s. 76-82), autorka hovoří o místních *swapech* a *pop-upech*. Mladá generace může pojmy *pop-up* či *swap* znát, zejména protože se rostlinné swapy pořádají pravidelně a nedávno se u nás také objevil koncept pop-upů²³. Přesto si ale myslím, že ne každý čtenář tyto názvy bude znát, a proto jsem se rozhodla vložit k oběma pojům vnitřní vysvětlivku. Autorka sice ve výchozím textu vysvětluje pojem *Pflanzentausch* závorkou, já jsem se však chtěla závorce vyhnout pro lepší tok textu. Rozhodla jsem se využít kurzívu, abych ilustrovala, že se jedná o cizí pojmy. Došlo tak k transformaci celé věty:

*In **Pop-up-Stores**, bei Pflanzentäuschen (sogenannten **plant swaps**) oder auf Pflanzenmärkten können Pflanzenliebhaber schöne, teils seltene Exemplare oder Ableger zu fairen Preisen von anderen Pflanzeneltern oder Fachhändlern ergattern und gleichzeitig tolle Menschen kennenlernen, die dasselbe Hobby haben. (O: s. 78)*

*Milovníci rostlin si mohou od jiných „pěstounů“ či obchodníků zakoupit pěkné, někdy i vzácné kousky nebo řízky za fěrové ceny třeba z rostlinných burz, **pop-upů**, tedy*

²³ *Plantologie* [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://plantologie.de/cs/domu/>

krátkodobých obchodů, nebo v rámci směnných obchodů s rostlinami, takzvaných zelených swapů. (P: ř. 108)

Pragmatickým problémem byl také následující úsek. Ke správnému předání smyslu bylo potřeba si nastudovat *Zákon č. 326/2004 Sb. Zákon o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů*. Situace ohledně dovozu rostlin do Česka se neliší od situace v Německu z důvodu toho, že jsou obě země členy EU:

Wichtig zu wissen ist auch, dass es strikte Einfuhrbestimmungen gibt. Jeder Pflanze, die ihr von außerhalb der EU kauft, muss ein Pflanzengesundheitszeugnis im Paket beigelegt werden. Liegt das nicht vor, wird sie vom Zoll entweder an den Versender zurückgeschickt oder zerstört. (O: s. 82)

Je potřeba mít na vědomí, že dovoz rostlin podléhá přísným pravidlům. Každá rostlina, kterou si zakoupíte mimo EU, musí v balíčku obsahovat rostlinolékařské osvědčení. Pokud tento dokument bude chybět, bude rostlina celníky vrácena nebo zničena. (P: ř. 183)

Vynechávání

S ohledem na zúžený rozsah překladu na dvě kapitoly (jak bylo vysvětleno v úvodu) a také vzhledem k hypotetické překladatelské zakázce bylo nutné učinit zásahy do textu. Ve výchozím textu se vyskytuje několik odkazů na jiné části textu, které nebyly obsahem této bakalářské práce. Proto jsem se rozhodla tyto odkazy vynechat:

*Es gibt natürlich noch weit mehr Pflanzenarten, die Schadstoffe aus der Luft filtern können. **Einige haben wir schon in Kapitel 4 kennengelernt.** (O: s. 234)*

*Samozřejmě ve skutečnosti najdeme mnohem víc rostlin, které umí filtrovat škodlivé látky ze vzduchu. **(0)** (P: ř. 395)*

*Außerdem solltest du gut auf den Zustand der Pflanzen achten – weil Baumärkte keine Fachplanzengeschäfte sind, kommt die Pflege dort manchmal zu kurz, und das sieht man den Pflanzen an. **Worauf genau du achten solltest, erkläre ich dir später in diesem Kapitel.** (O: s. 78)*

Hobby markety totiž nejsou specializovanými obchody zaměřující se pouze na pokojové rostliny, proto tam často péče o rostliny pokulhává, což je na samotných rostlinách znát. (0) (P: ř. 103)

Stejně jsem postupovala i v případě odkazů vně věty. V následujícím případě se jedná o kapitolu, ve které autorka popisuje různé důvody, proč se rostlině nedaří (O: s. 115-123). V rámci této kapitoly odkazuje autorka na předchozí obsah příslovcem *auch*, které jsem se rozhodla v českém překladu vynechat, jelikož se jedná o první zmínku napadení škůdci, kdežto v celém znění textu autorka již zmiňovala problematiku nemocí rostlin:

Manchmal kränkelt unser grüner Liebling auch, weil Schädlinge sich auf ihm breitgemacht haben. (O: s. 115)

Občas náš zelený miláček marodí (0) proto, že se na něm vyřádili škůdci. (P: ř. 204)

Užití kurzívy

V podkapitole Kompozice a členění textu jsem vysvětlila, že autorka výchozího textu využívá kurzívu k uvedení anglických výrazů či frázi nebo nějaké mimojazykové reality.

Ve svém překladu jsem se rozhodla využít kurzívu pro jiné účely, než bylo původně zamýšleno ve výchozím textu. Proto jsem kurzívou označovala:

- a) Mimojazykovou skutečnost – stejně jako ve výchozím textu:

Nicht selten steht auf dem Label bloß: Grünpflanze, 3,99 €. (O: s. 75)

Na cedulce se pak často dočtete jen informaci: Zelený mix, 99 Kč. (P: ř. 41)

- b) Termíny, ať už anglické nebo české, které by nemusel čtenář znát a které jsem následně vysvětlila:

In Pop-up-Stores, bei Pflanzentauschen (sogenannten plant swaps) oder auf Pflanzenmärkten können Pflanzenliebhaber schöne, teils seltene Exemplare oder Ableger zu fairen Preisen von anderen Pflanzeneltern oder Fachhändlern ergattern. (O: s. 78)

Milovníci rostlin si mohou od jiných „pěstounů“ či obchodníků zakoupit pěkné, někdy i vzácné kousky nebo řízky za férové ceny třeba z rostlinných burz, pop-upů, tedy krátkodobých obchodů, nebo v rámci směnných obchodů s rostlinami, takzvaných zelených swapů. (P: ř. 108)

c) Kultivary rostlin:

Deshalb steht meine Lieblingsdieffenbachie, eine Reflector, zusammen mit vielen Sansevierien in meinem Schlafzimmer. (O: s. 236)

Proto najdete v mé ložnici, mezi mnoha tchyninými jazyky, také moji nejoblíbenější difenbachii, totiž kultivar reflector. (P: ř. 424)

d) Anglické věty – stejně tak jako ve výchozím textu:

Generell gilt bei Pflanzen: Keep calm and carry on! (O: s. 115)

Obecně platí u rostlin anglické heslo keep calm and carry on, jinými slovy zachovej klid a pokračuj. (P: ř. 32)

Z následujícího výčtu je zřejmé, že jsem kurzívu použila častěji než autorka ve výchozím textu. K těmto změnám mě vedla hlavně pragmatika – domnívám se, že například v případě uvedení kultivarů či pojmů, které nemusí čtenář znát, je potřeba signalizovat neznámost právě užitím kurzívy.

Většinu anglických frází, které autorka využívá, jsem převedla do češtiny, proto bylo potřeba využít kurzívu v případě anglických frází pouze jednou (viz výše zmíněný příklad).

3.4 Překladatelské postupy, posuny a výrazové změny

Během procesu překládání by měl překladatel vždy zachovat invariant (jádro) originálu a nahradit případné ztráty funkčním způsobem. Levý (2012) zdůrazňuje, že někdy je reprodukce originálu tím přesnější, čím samostatnější a tvořivější je překladatelovo hledání českého ekvivalentu. Vilikovský (2002) navíc dodává, že principem překladu je substituce smyslu podle pragmatických zásad ekvivalence, tj. pragmatická aproximace. (Vilikovský, 2002, s. 20)

Překladatelský proces je doprovázen překladatelskými postupy, tedy postupy, které vedou k manipulačním změnám v cílovém textu. Gromová (2009) rozlišuje čtyři základní postupy: změnu pořadí textových prvků, změnu výstavby textu, vynechávání a doplnění. S postupy však zároveň úzce souvisí pojem posun, který můžeme definovat jako změny, které vznikají v procesu překládání jako výsledek překladatelova interpretačního procesu. (Gromová, 2009, s. 53)

Popovič (1975) chápe posun nejen jako výsledek lingvistických odlišností mezi dvěma jazyky, ale také jako rozdíly textové, literární a kulturní. Zdůrazňuje, že by posuny měly být vždy vědomými změnami, ke kterým překladatel dospěje na základě hluboké interpretace originálu v rámci rozhodovacího procesu. Levý navíc rozlišuje tři typy posunů: při nepochopení originálu, při interpretaci a při přestylizování. Gromová (2009) dělí posuny několika způsoby: jednak na posuny funkční (tedy opodstatněné) a nefunkční, dále na posuny konstitutivní (objektivní) a individuální (subjektivní), posuny na ose invariant – variant, posuny na mikro a makrostruktuře textu a posuny na ose historizace – modernizace a exotizace – naturalizace. (Gromová, 2009, s. 53)

Dále definuje Popovič na základě klasifikace K. Reissové (1968) výrazové změny – ty nastávají na mikro a makroúrovni textu. Na makroúrovni se jedná o aktualizaci, lokalizaci a adaptaci, kdežto na mikroúrovni hovoříme o výrazové shodě, výrazovém zesílení (kterého dosahujeme typizací nebo individualizací) a výrazovém zeslabením (kterého dosahujeme nivelizací či ztrátou). Změny na makroúrovni jsou motivované komunikačním zájmem

příjemců a pod změnami na mikroúrovni chápeme výrazové uspořádání nižších jazykových rovin textu v překladu, tedy od fonémů až po větu.

Intelektualizací a nivelizací se zabývá i Levý. Ty mají dle něj za důsledek oslabení estetické funkce výrazu ve prospěch funkce sdělovací. Pod pojmem nivelizace chápe Levý oslabování a ochuzování. Dle něj dochází v překladu ke třem typům intelektualizace: zlogičťování textu, vykládání nedořečeného a formální vyjadřování syntaktických vztahů.

3.4.1 Příklady překladatelských postupů

Ke změně textových prvků jsem se uchýlila za účelem zvýšení přehlednosti cílového textu. Ve vzácných případech jsem změnila pořadí dvou vět – ve výchozím textu byla vedlejší věta důvodová umístěna na začátek, já se však rozhodla ji umístit na konec, protože se domnívám, že to je pro češtinu běžnější:

Weil sie aus den Tropen kommen, gedeihen sie besonders gut bei einer Luftfeuchtigkeit ab siebzig Prozent und einer Temperatur von dreiundzwanzig Grad Celsius. (O: s. 122)

Pocházejí z tropů, proto se jim daří především ve vlhkém prostředí se vzdušnou vlhkostí vyšší než sedmdesát procent a s teplotou kolem třiadvaceti stupňů. (P: ř. 330)

Ke změně textových prvků jsem se uchýlila i kvůli zachování typického českého slovosledu, tedy AČV. V následujícím případě jsem vedlejší větu příslovečnou způsobovou umístila na začátek a do rématu jsem vložila prostředek, kterým se děj uskutečňuje, kdežto v němčině se věta příslovečná způsobová nachází na konci věty:

Ein leichter Schädlingsbefall kann mit einem in Reinigungsalkohol getunkten Wattestäbchen behandelt werden, indem man die Schädlinge damit gründlich vom Blatt entfernt. (O: s. 123)

Lehké napadení se dá vyřešit tím, že škůdce z listů důkladně odstraní vatovou tyčinkou namočenou v alkoholu. (P: ř. 367)

Co se týče postupu změny výstavby textu, rozhodla jsem se do výstavby nezasahovat, jelikož byl text členěn velmi přehledně. Navíc si myslím, že by se jednalo o příliš velký zásah.

Naopak jsem se pokoušela zachovat členění výchozího textu, a dokonce barvu nadpisů a podnadpisů.

O postupu vynechávání pojednává celá podkapitola v rámci kapitoly 3.3.5 Pragmatická rovina. Rozhodla jsem se některé části textu vynechat kvůli rozsahu bakalářské práce a na základě hypotetické překladatelské zakázky, která počítala se zkrácenou verzí textu:

*Es gibt natürlich noch weit mehr Pflanzenarten, die Schadstoffe aus der Luft filtern können. Einige haben wir schon **in Kapitel 4** kennengelernt.* (O: s. 234)

Samozřejmě ve skutečnosti najdeme mnohem víc rostlin, které umí filtrovat škodlivé látky ze vzduchu. (O) (P: ř. 395)

Dále jsem se rozhodla doplnit český překlad anglických frází. Chtěla jsem se vyhnout závorkám či poznámkám pod čarou, které by mohly ovlivnit tok textu a u kterých vznikalo riziko, že naruší iluzi cílového příjemce, proto jsem český překlad zakomponovala do věty a připojila ho spojkou *tedy*:

*Diese auch als Schwiegermutterzunge beziehungsweise im Englischen als **snake plant** bekannte Pflanze gehört zu der Familie der Spargelgewächse (Asparagaceae).* (O: s. 237)

*Této rostlince se také přezdívá tchynin jazyk nebo tenuta, anglicky ji pak najdete pod názvem **snake plant, tedy hadí rostlina**, a patří do čeledi chřestovitých (asparagaceae).* (P: ř. 442)

Z pragmatických důvodů jsem se rozhodla přidat doplňující vnitřní vysvětlivku i v případě pojmů, které byly pro německého výchozího čtenáře jasné, ale český čtenář by jim nemusel rozumět. To mělo za důsledek nutné prodloužení cílového textu a intelektualizaci:

In Pop-up-Stores, bei Pflanzentauschen (sogenannten plant swaps) oder auf Pflanzenmärkten können Pflanzenliebhaber schöne, teils seltene Exemplare oder Ableger zu fairen Preisen von anderen Pflanzeneltern oder Fachhändlern ergattern und gleichzeitig tolle Menschen kennenlernen, die dasselbe Hobby haben. (O: s. 78)

*Milovníci rostlin si mohou od jiných „pěstounů“ či obchodníků zakoupit pěkné, někdy i vzácné kousky nebo řízky za férové ceny třeba z rostlinných burz, pop-upů, **tedy***

krátkodobých obchodů, nebo v rámci směnných obchodů s rostlinami, takzvaných zelených swapů. (P: ř. 108)

3.4.2 Příklady překladatelských posunů

V překladu jsem se maximálně pokoušela uchýlit se pouze k funkčním posunům a zcela se vyhnout posunům nefunkčním, které by mohly vzniknout nepochopením originálu. Základem byla důkladná analýza originálu a konzultace některých termínů s komunitou českých milovníků rostlin, k tomu navíc pečlivá rešerše a práce s paralelními texty.

Konstitutivní posuny jsou dány zejména rozdílem mezi gramatickými systémy obou jazyků a odlišnou segmentací skutečnosti. Za nutný konstitutivní posun považuji převod německých kompozit na genitivní vazbu, předložkový pád či adjektivní přívlástek, jelikož čeština nevyužívá kompozita v takové míře jako němčina:

Kalendereintrag (O: s. 75) -> *upozornění v kalendáři* (P: ř. 52)

Humusbildung (O: s. 118) -> *tvorba humusu* (P: ř. 265)

Dále bylo potřeba se uchýlit ke konstitutivnímu posunu v případě německých konstrukcí s *man*, pro které nemá čeština přímý ekvivalent. Ty byly proto převedeny různými způsoby, nejčastěji druhou osobou plurálu, všeobecným podmětem či reflexivní formou (viz podkapitola Neosobní konstrukce).

K individuálním posunům došlo zejména v případě seznamů, které jsem zmínila v podkapitole Nominalizace a verbalizace. V tomto případě jsem se rozhodla seznamy sjednotit a převést na slovesnou vazbu, neponechala jsem tedy formát jednotlivých položek. Z tohoto důvodu bylo potřeba vymyslet vhodná slovesa – v následujícím případě jsem volbu podřídila hypotetické překladatelské zakázce a na základě svého potenciálního čtenáře jsem se rozhodla pro expresivní sloveso:

Gelbtafeln (O: s. 119) -> ***Vsad'te*** na žluté lepové desky (P: ř. 272)

Někdy jsem zesilovala užitím expresivní ustálené vazby, zejména proto, aby text působil idiomaticky a lákavě pro potenciální příjemce:

*Ab und an könnt ihr sogar mit seltenen Pflanzen rechnen - das ist aber eher **Glückssache**.* (O: s. 77)

*Pokud se na vás **usměje štěstí**, můžete tu a tam dokonce narazit na vzácnou rostlinu.* (P: ř. 81)

3.4.3 Příklady výrazových změn

Na makrorovině rozlišujeme aktualizaci, lokalizaci a adaptaci. K aktualizaci jsem se v překladu neuchylovala, jelikož se jednalo o velmi aktuální výchozí text (z roku 2020). Nevznikla ani potřeba se uchýlit ke změně místa, tedy k lokalizaci.

V případě, že se hovořilo o německých internetových skupinách s tematikou rostlin, jsem se rozhodla v překladu uvést skupiny české. Pro tento krok jsem se rozhodla právě proto, že internetové skupiny existují i v Česku a jsou podobně oblíbené a rozšířené jako ty německé:

*Auf Facebook gibt es **einige deutschland- und europaweite Gruppen**, in denen Pflanzen verkauft und getauscht werden.* (O: s. 80)

*Na Facebooku je možné najít mnoho **českých i evropských skupin**, ve kterých se prodávají nebo vyměňují rostliny.* (P: ř. 152)

Na mikrorovině můžeme hovořit o výrazové shodě, výrazovém zesílení a výrazovém zeslabení. V některých případech jsem se rozhodla v překladu zesilovat. Má volba byla především motivována snahou vytvořit poutavý text – vzhledem k tomu, že se jedná o ukázkou celé publikace, která má přimět zájemce si knihu koupit, nepovažuji výrazové zesílení za nežádoucí. Kromě toho se jednalo o pokus kompenzovat nutné ztráty na jiných místech v textu. V následujících případech došlo k výrazovému zesílení, proto je český protějšek barvitější a expresivnější:

*Das passiert nun mal und sollte dir nicht **den Mut nehmen**.* (O: s. 74)

*To se prostě občas stane a rozhodně by vám to nemělo **sebrat vítr z plachet**.* (P: ř. 17)

*Wenn du nicht weißt, was es für eine Pflanze ist, der Verkäufer dir auch nicht weiterhelfen kann und du keinen Pflanzen-Geek unter deinen Freunden hast, **nimm sie bitte nicht mit!*** (O: s. 75)

*Pokud rostlinu neznáte, personál vám není schopen poradit a nemáte mezi kamarády odborníka na rostliny, **radši od ní dejte ruce pryč!*** (P: ř. 42)

Výrazové zeslabení bylo často způsobeno neexistencí přímého ekvivalentu v češtině. Přesto jsem se pokoušela ztrátu kompenzovat na jiném místě. K nivelizaci došlo v případě anglické fráze, kterou nebylo možné ponechat v cílovém textu, ani k ní přidat vnitřní vysvětlivku, jelikož by se text příliš prodloužil. Frázi jsem proto převedla na českou ustálenou vazbu, která je méně expresivní než anglická vazba v originálu:

***Cards on the table:** In meinem Urban Jungle hat es bisher keine Friedenslilie gegeben.* (O: s. 238)

***Budu upřímná** – v mé městské džungli dosud žádný lopatkovec nebyl.* (P: ř. 470)

Cílem publikace je předat čtenáři základní principy péče o pokojové rostliny. Přestože se v překladu vyskytla intelektualizace, před kterou Levý varuje, je potřeba mít na vědomí, že se jedná o populárně naučný text, nikoli o text umělecký. Proto si myslím, že je ve většině případů intelektualizace žádoucí, ba dokonce nutná. Intelektualizace v překladu značila především snahu zpřehlednit cílovému čtenáři některé postupy při péči o rostliny nebo mu lépe vysvětlit náročné pasáže. V následujícím úseku autorka hovoří o dvou odlišných typech insekticidů v jedné větě, přičemž v téže větě vysvětluje fungování prvního typu insekticidu a až ke konci vyjmenuje další typ insekticidu. Pro větší přehlednost jsem se rozhodla věty rozdělit, aby čtenář zprvu pochopil, že existují dva druhy insekticidů, a poté až zjistil, jak účinkují. Uchýlila jsem se tak ke zlogičťování textu:

Insektizide wirken entweder als Kontaktgift, das heißt, der Schädling stirbt, sobald er mit dem Mittel in Berührung kommt, oder als systemisches Insektizid. Dabei werden einige Bestandteile des Mittels von der Pflanze aufgenommen und bleiben meistens etwa zwei bis drei Wochen lang im Gewebe der Pflanze. (O: s. 123)

Postřiky proti škůdcům mohou být buďto kontaktní, nebo systémové. U kontaktních insekticidů umírá škůdce ve chvíli, kdy se dostane do kontaktu s postřikem. V případě systémových postřiků rostlina některé jeho složky absorbuje a ty pak v jejích tkáních zůstávají obvykle dva až tři týdny. (P: ř. 354)

K nivelizaci rovněž došlo v případě, že autorka užívala substantivum v singuláru i plurálu. V němčině lze uvést jak singulár, tak plurál v závorce:

*Stelle befallene **Pflanze(n)** am besten in einen anderen Raum, weg von anderen Pflanzen, um die weitere Ausbreitung des Befalls zu verhindern. (O: s. 122)*

V češtině obě tyto formy takto psát nelze: pokud bychom chtěli zachovat plurál i singulár, tak by bylo potřeba pracovat s výrazem *rostlina/y* či s vazbou *rostlina* či *rostliny*. Žádná z těchto variant není ideální, proto jsem se rozhodla generalizovat a užít ve všech případech singulár, jelikož se domnívám, že by čtenář neměl mít potíže stejný postup zopakovat i tehdy, pokud by se napadení týkalo více rostlin:

*Umístěte napadenou **rostlinu** nejlépe do oddělené místnosti daleko od ostatních rostlin, aby se napadení nešířilo dál. (P: ř. 341)*

4 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit funkční překlad částí dvou kapitol publikace *Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben* od německé autorky Sarah Remsky s ohledem na hypotetické fiktivní zadání.

Před začátkem překladatelského procesu jsem důkladně zanalyzovala výchozí text podle modelu Christiany Nordové. Důraz byl kladen na rozpoznání potenciálních překladatelských problémů již před samotným začátkem procesu překládání. Následovala teoretická část, v rámci které jsem se zaměřila na komplexní analýzu překladatelských problémů napříč různými rovinami. Vše jsem navíc ilustrovala na četných příkladech. Na závěr jsem definovala překladatelské postupy, posuny a výrazové změny, které jsem musela provést.

Teoretická část mi velmi pomohla překlad uchopit komplexně a důkladně se zamyslet nad volbou ideálního řešení. Zároveň jsem veškerá rozhodnutí podřizovala hypotetickému fiktivnímu zadání a cílovému příjemci.

Pevně doufám, že se mi skutečně podařilo naplnit cíl této bakalářské práce a vytvořit tak funkční ekvivalent výchozího textu.

5 Použité zdroje

Primární literatura

REMSKY, Sarah. Aufblühen: Wie Zimmerpflanzen uns helfen, gesund zu bleiben. Köln: Lübbe Life, 2020. ISBN 978-3-431-07006-4.

Sekundární literatura

Slovníky a korpusy

AUBERLE, Anette a Ralf OSTERWINTER. Duden: Deutsches Universalwörterbuch. 6., überarb. und erw. Aufl. Mannheim: Dudenverlag, 2007. ISBN 978-3-411-05506-7.

DANIHELKA, Jiří a Milan CHYTRÝ. Německo-český slovník pro botanické klíče = Deutsch-tschechisches Wörterbuch für Exkursionsfloren. Praha: Česká botanická společnost, 1993, 54 s. ; 21 cm.

Dovalil, V. – Káňa, T. – Peloušková, H. – Zbytovský, Š. – Vavřín, M.: Korpus InterCorp – němčina, verze 11 z 19. 10. 2018. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2018. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

HAVRÁNEK, Bohuslav, Jaromír BĚLIČ, Miloš HELCL, Alois JEDLIČKA, Václav KŘÍSTKA a František TRÁVNÍČEK. Slovník spisovného jazyka českého. 2. nezměněné vydání. Praha: Academia, 1989.

KOMMOVÁ, Jaroslava a Josef PLACÁK. Chemický slovník německo-český. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2005, xxxv, 179 s. ; 23 cm. ISBN 80-246-1032-9.

Křen, M. – Cvrček, V. – Henyš, J. – Hnátková, M. – Jelínek, T. – Kocek, J. – Kovářiková, D. – Křivan, J. – Milička, J. – Petkevič, V. – Procházka, P. – Skoumalová, H. – Šindlerová, J. – Škrabal, M.: SYN2020: reprezentativní korpus psané češtiny. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2020. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

LINGEA. Německo-český, česko-německý velký slovník. 2. vydání. V Brně: Lingea, 2008, 1503 stran ; 24 cm. ISBN 978-80-87062-33-3.

Rosen, A. – Vavřín, M. – Zasina, A. J.: Korpus InterCorp – čeština, verze 11 z 19. 10. 2018. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2018. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>

Vavřín, M. – Rosen, A.: Treq. FF UK. Praha 2015. Dostupný z WWW: "http://treq.korpus.cz".

Příručky translatologické a lingvistické a jiné relevantní publikace

CVRČEK, Václav. Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví. Vydání druhé. V Praze: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2812-7.

ČECHOVÁ, Marie. Stylistika současné češtiny. Praha: Institut sociálních vztahů, 1997, 282 s. ISBN 80-85866-21-8.

DOSTÁL, Josef. Botanická nomenklatura: vývoj rostlinného jména a výklad Mezinárodních pravidel botanické nomenklatury. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1957, 269 s.

DOSTÁL, Josef. České botanické jmenosloví [online]. In: Preslia. 1963, s. 146-160. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: https://www.preslia.cz/archive/Preslia_35_1963_146-160.pdf

EROMS, Hans-Werner. Stil und Stilistik: eine Einführung. 2., neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2014, 293 stran : ilustrace, grafy. ISBN 978-3-503-15554-5.

GROMOVÁ, Edita. Úvod do translatologie. [1. vyd.]. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2009, 94 s. ISBN 978-80-8094-627-2.

HELBIG, Gerhard a Joachim BUSCHA. Deutsche Grammatik: ein Handbuch für den Ausländerunterricht. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2017 - 2017, 654 stran ; 22 cm. ISBN 978-3-12-606365-4.

HUDEC, Kamil a Ján GUTTEN. Encyklopedie chorob a škůdců: komplexní ochrana vaší zahrady. Brno: Computer Press, 2007, 359 s. : il. (převážně barev.) ; 31 cm. ISBN 978-80-251-1768-2.

JAKOBSON, Roman, Terezie POKORNÁ, Felix VODIČKA, Miroslav ČERVENKA a Milada CHLÍBCOVÁ. Poetická funkce. Jinočany: H & H, 1995, 747 stran ; 25 cm. ISBN 80-85787-83-0.

JUNG, Walter a Günter STARKE. Grammatik der deutschen Sprache. 9., unveränd. Aufl. Leipzig: Bibliograph. Inst., 1980.

KÁŇA, Tomáš. Česká a německá deminutiva na pozadí korpusových dat. Brno, 2016. Habilitační práce. Masarykova univerzita.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. (2018). *CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.czechency.org>

LEVÝ, Jiří, Zuzana JETTMAROVÁ a Karel HAUSENBLAS. Umění překladu. Čtvrté, upravené vydání. Praha: Apostrof, 2012, 367 stran : ilustrace ; 22 cm. ISBN 978-80-87561-15-7.

NORD, Christiane, Penelope SPARROW a Christiane NORD. Text analysis in translation: theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis. Amsterdam: Rodopi, 1991, iii, 250 s. ISBN 90-5183-311-3.

POPOVIČ, Anton. Teória umeleckého prekladu: aspekty textu a literárnej metakomunikácie. Druhé prepracované a rozšírené vydanie. Bratislava: Tatran, 1975, 293 s.

POVEJŠIL, Jaromír, Zdeněk MASARÍK a Viliam SCHWANZER. Mluvnice současné němčiny. 2. vyd. Praha: Academia, 1992, 313 s. ISBN 80-200-0453-X.

ŠTÍCHA, František. Česko-německá srovnávací gramatika. Praha: Academia, 2015, 920 stran ; 24 cm. ISBN 978-80-200-2378-0.

VILIKOVSKÝ, Ján a Emil CHAROUS. Překlad jako tvorba. Praha: Ivo Železný, 2002, 246 s. ISBN 80-237-3670-1.

VYSKOT, Boris. Epigenetika. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, 150 s. : il. ; 29 cm. ISBN 978-80-244-2534-4.

Internetové zdroje

Petr Karlík (2017): PARTICIPIUM. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: <https://www.czechency.org/slovník/PARTICIPIUM> (poslední přístup: 17. 4. 2022)

Ústav pro jazyk český AV ČR. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=156>

NEKULA, Marek. Funkce jazyka. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/FUNKCE%20JAZYKA>

KLOUČKOVÁ, Jana. Percepce anglicismů v českém a německém jazyce [online]. Hradec Králové, 2018 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/e3dn17/>. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Jana Bílková, Ph.D.

Plant Circle: Rare and Tropical Plant Store [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://plantcircle.co>

SCHLESINGER, Petr. Právní úprava rostlinolékařské péče. 2009. [cit. 2022-04-18].
Marie Krčmová (2017): PŘÍZNAKOVOST JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny. URL: [https://www.czechency.org/slovník/PŘÍZNAKOVOST JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ](https://www.czechency.org/slovník/PŘÍZNAKOVOST_JAZYKOVÝCH_PROSTŘEDKŮ) (poslední přístup: 17. 4. 2022)

EGBERT, Jahn. German Domestic and Foreign Policy: Political Issues Under Debate [online]. 2015. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/312741567_Denglish_Instead_of_German_The_Changing_Use_of_Language_in_Germany

MEJSTRŮK, Vladimír. Tzv. hybridní složeniny a jejich stylová platnost. Naše řeč [online]. 1965, 48(1), 1-15 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5091>

Vedeme v redakci spor o tom, zda je správná podoba Facebook, nebo facebook. Můžete nás rozsoudit? In: Jazyková poradna. Zajímavé dotazy. Ústav pro jazyk český. Akademie věd České republiky [online]. [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://ujc.avcr.cz/jazykova-poradna/zajimave-dotazy/200101-zajimave-dotazy-facebook.html>

Jak působí insekticidy a fungicidy?. Príma receptár [online]. 14. 2. 2018 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://prima-receptar.cz/jak-pusobi-insekticidy-a-fungicidy/>

STEINACKER, Uwe. „Richtig aufgeführt ...“ – Anführungszeichen in der Typografie. TypeSCHOOL [online]. 19. 3. 2015 [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://typeschool.de/richtig-aufgefuehrt-anfuehrungszeichen-in-der-typografie/>

TRÁVNÍČEK, František. Pasivum ve spisovné češtině. Slovo a slovesnost [online]. 1939, 5(1), 13-24 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=276>

Miss Calathea [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/misscalathea/?hl=cs>

LinkedIn [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/in/sarah-remsky-88b2425a/?originalSubdomain=de>

Mit Zimmerpflanzen gegen Depressionen [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.tagesspiegel.de/berlin/instagrammerin-sarah-remsky-mit-zimmerpflanzen-gegen-depressionen/24188614.html>

Bastei Lübbe AG [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.luebbe.com>

Lübbe Life [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.luebbe.de/luebbe-life>

Amazon.de [online]. [cit. 15. 3. 2022]. Dostupné z: <https://www.amazon.de/Aufblühen-Zimmerpflanzen-helfen-gesund-bleiben/dp/343107006X>

Áronovité. Botanická zahrada Praha [online]. Praha [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.botanicka.cz/odborna-cinnost/sbirka-rostlin/aronovite>

O českém názvosloví zvířat a rostlin [online]. [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://adoc.pub/o-eskem-nazvoslovi-zvrat-a-rostlin-rod-druh-podeledi-eledi-z.html>

Plantologie [online]. [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://plantologie.de/cs/domu/>

ZELENÝ SWAP (výměna rostlin) [online]. [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/groups/242688512885894>

6 Přílohy